

LADONJA

VJERSKI INFORMATIVNO KULTURNI LIST
GODINA XXX □ 7-8 (295) □ SRPANJ - KOLOVOZ 2010.

Cijena 8 Kn

PRILOG LADONJE:
Proslava završetka Svećeničke godine

Svjedočanstvo: ZLATOMISNIK ST JEPAN CVITIĆ

INTERVJU: dr. sc. Ivan Matejčić, povjesničar umjetnosti

ŽIVOT VJERE: Oprtalj i Završje

SRPANJ

Č 1 Aron, Šimun, Ester	
P 2 Oton, Višnja	
S 3 Toma apostol, Tomislav	
N 4 14. OBIĆNA, Ulrih	15,36 ●
P 5 Ćiril i Metod, Slaven, Antun M.	
U 6 Marija Goretti	
S 7 Rudolf, Klaudije, Vilko	
Č 8 Akvila i Priscila, Eugen	
P 9 Marija Petković, Leticija	
S 10 Amalija, Ljubica	
N 11 15. OBIĆNA, Benedikt opat	20,42 ●
P 12 Mohor i Fortunat, Oliver	
U 13 M B Bistrička, Eugen, Henrik	
S 14 Kamilo de Lellis	
Č 15 Bonaventura, Vladimir	
P 16 Gospa Karmelska, Elvira	
S 17 Marina, Karolina, Aleksije	
N 18 16. OBIĆNA, Fridrih	11,12 ●
P 19 Makrina, Arsen, Zoran	
U 20 Margarita, Ilija	
S 21 Lovro Brindizijski, Danijel	
Č 22 Marija Magdalena	
P 23 Apolinar, Brigita	
S 24 Kristina, Boris	
N 25 17. OBIĆNA, Jakov apostol	
P 26 Joakim i Ana	02,38 ○
U 27 Klement Ohridski	
S 28 Nazarije, Inocent	
Č 29 Marta, Flora	
P 30 Petar Krizolog	
S 31 Ignacije Lojolski	

Spomendani

2. kolovoza: Porcijunkula (Rim) – Pazin
 5. kolovoza: Gospa Snježna – Materada
 6. kolovoza: Sv. Petar u Okovima – Barat
 10. kolovoza: Sv. Lovro – Sv. Lovreč (labinski), Lovrečica, Premantura

KOLOVOZ

N 1 18. OBIĆNA, Alfons Liguori	
P 2 Porcijunkula (<i>Rim</i>)	
U 3 Stjepan, Augustin Kažotić	06,00 ○
S 4 Ivan Vianney	
Č 5 Gospa Snježna, Abel, Nives	
P 6 Preobraženje Gospodinovo	
S 7 Siksto, Kajetan	
N 8 19. OBIĆNA, Dominik	
P 9 Roman, Amor	
U 10 Lovro đakon	04,09 ●
S 11 Klara, Jasna	
Č 12 Ivan Kasijan, Klarisa	
P 13 Hipolit, Poncijan	
S 14 Maksimiljan Kolbe	
N 15 VELIKA GOSPA, Tarzicije	
P 16 Rok, Stjepan kralj	19,15 ●
U 17 Hijacint, Miron	
S 18 Jelena Križarica, Elio	
Č 19 Ivan Eudes, Tekla	
P 20 Bernard, Samuel	
S 21 Pio X. papa, Hermagor	
N 22 21. OBIĆNA, Marija Kraljica	
P 23 Ruža Limška, Sidonije	
U 24 Bartol apostol	18,06 ○
S 25 Ljudevit kralj, Erminija	
Č 26 Rufin, Cezar	
P 27 Monika, Honorat	
S 28 Pelagije, Augustin	
N 29 22. OBIĆNA, Glavosijek Ivana K.	
P 30 Sabina, Radoslav, Feliks	
U 31 Rajmund, Aristid	

15. kolovoza: Velika Gospa/Uznesenje BDM – Buzet, Cerovlje, Paz, Poreč, Pula (katedrala), Sv. Marija na Krasu, Vrh
 16. kolovoza: Sv. Rok – Črnica, Fuškulin, Galizana, Muntrilj, Nova Vas (porečka), Rakotule
 20. kolovoza: Sv. Bernard – Funtana
 24. kolovoza: Sv. Bartul – Roč, Tupljak, Žminj
 28. kolovoza: Sv. Pelagije - Novigrad

Spomendani

3. srpnja: Toma apostol, zaštitnik pulske biskupije
 5. srpnja: Ćiril i Metod
 13. srpnja: Majka Božja Bistrička
 16. srpnja: Gospa Karmelska
 17. srpnja: Marina – Motovunski Novaki
 20. srpnja: Margareta - Štinjan

Crkva Marije Magdalene u Mutvoranu

22. srpnja: Marija Magdalena – Krnica, Mutvoran

25. srpnja: Jakov, izraelski patrijarh - Bačva, Brdo

26. srpnja: Joakim i Ana

Crkva sv. Bernarda, Funtana

Pokrenuo Antun Hek,
od lipnja do listopada 1972. listić –
prilog obiteljskog časopisa Kana,
samostalno izlazi od Božića 1981.

Osnivač

Biskupski ordinarijat
Porečke i pulske biskupije

Glavni urednik

Željko Mrak

Uredništvo

Blaž Bošnjaković

Ilija Jakovljević

Tomislav Milohanić

Željko Mrak

Luka Pranjić

Adresa uredništva

Jurja Dobrile 1, 52400 Poreč
tel: 052/429-034
fax: 052/429-039

ladonja@biskupija-porecko-pulska.hr

List izlazi 10 puta godišnje,

1. nedjelje u mjesecu

Rukopise i fotografije ne
vraćamo

Grafička priprema

Gabrijel Erman,
Tomislav Erman

Tisak

Josip Turčinović d.o.o., Pazin

Prodavaonice

Josip Turčinović d.o.o., Pazin
Antuna Kalca 2, Pazin
Danteov trg 1, Pula

Nakladnik

Josip Turčinović d.o.o za
nakladničku i grafičku djelatnost

Žiro račun 2380006-1147003243

Devizni račun

ESB: CHR22 70010000-09166144
IBAN: HR7324020061100107336

UDK ISSN

282 : 379.8

ISSN

1330-5018

Naslovnica: Fažana, ministranti
na izletu

Sadržaj

Aktualno: Imenovanja i razrješenja u biskupiji	4
Kronika: vijesti iz biskupije i župa	6/9
Intervju: dr. sc. Ivan Matejčić	10/11
Svjedočanstvo: zlatomisnik Stjepan Cvitić	12/13
Život vjere: Oprtalj i Završje	14/15
Crkva u Hrvatskoj: događanja	16
Kolumna: don Luka Pranjić	17
Blaženik sutra: sluga Božji Miroslav Bulešić	18/19
Crkva i društvo: kolumna dr. Marija Sošića	20
Kultura: otvorena galerija Crnobori	21
Feljtoni	22/24
Crkva u svijetu: događanja	24
Savjeti: pedijatrica Marinela Miletić-Janjušević	26
Istarska kronika: događanja	27

Dr. sc. Ivan Matejčić

Riječ urednika

Poštovani čitatelji!

Ljetni dvobroj Ladonje donosi mnoštvo informacija, komentara i aktualnosti iz života Crkve i društva. I ovaj broj, kao i prethodni, ima prilog kojim obogaćujemo Ladonju i tekstom i fotografijom zaokružujemo prikaz svećeničke godine. O jednoj temi o kojoj progovaramo i u ovom broju smatram potrebnim reći nešto i u ovom uvodniku. «Tude poštuj svojim se dići» svima poznata poslovnica iako je dio ovog naroda kao da ne vrijedi ili barem ne u cjelini za taj isti narod. Naime, prilikom obilježavanja velikih državnih blagdana u ovoj našoj dragoj Domovini, kako sadržajno, tako i na simboličkoj razini, stječe se dojam kao da se ova država srami sama sebe.

Zašto je to tako?

Zašto unatrag pet do deset godina svake godine ista

čuđenja da ljudi ne znaju što se slavi, zašto i s kojim ciljem svjesno rastakanje svega nacionalno vrijednoga? Zašto mediji, tiskani i elektronski, ne bi u povodu svakog takvog blagdana mogli posvetiti veću pozornost tom događaju, podučiti mlađe generacije o tim slavnim danima i odgajati ih u rodoljubnom duhu, a onima koji su u rovu branili hrvatsku slobodu, vratiti osjećaj ponosa. Zar ne bi tada prestala i čuđenja da ljudi ne znaju što slave nezavisno o datumima kada ih je Hrvatski sabor progglasio. Da li je vrijeme egzistencijalne nesigurnosti, neimanja dovoljno materijalnih dobara i ostalih nedaća dovoljan razlog da se odričemo nekih vrijednosti koje bi trebale biti iznad toga?

Smatram da smo kao kršćani pozvani da prvi stanemo u obranu tih vrijednosti, da je to naša moralna obveza. Mijenjajmo sve što treba mijenjati, budimo samokritični,

ispravljajmo greške, ali nemojmo izgubiti ponos jer onda možemo izgubiti i sebe. Ne dozvolimo da netko uništi vjeru da je sve bilo uzaludno, da su ti dani ponosa i slave samo fikcija. Upalimo sami u sebi taj plamen ponosa i prkosa i visoko podignimo taj barjak koji hrvatsko ime nosi. Tako su nas učili velikani, narodni preporoditelji i svećenici poput biskupa Jurja Dobrile.

I jedna isprika. U tekstu Riječ urednika i Posveta crkve bl. Alojzija Stepinca u Škropetima u prošlom broju Ladonje došlo je do nemamernog izostavljanja dijela rečenice koja u potpunosti glasi: Crkva se nalazi u Škropetima, u župi Moto-vunski Novaki, u pazinskom dekanatu, a 7. svibnja posvećeno je biskup porečki i pulski mons. Ivan Milovan.

IMENOVANJA I RAZRJEŠENJA U BISKUPIJI**Ilija Jakovljević, v.d. ekonom biskupije**

Mladomisnici na prvim službama u župama: Jeronim Jokić na Buzeštini, Alen Žufić u Poreču, a Izidor Sekicki u Baderni, dok Vladimir Brizić odlazi na postdiplomski studij u Zagreb. Zlatomisnik Stjepan Cvitić napušta župe Hreljići i Filipana i odlazi u zasluženu mirovinu

Porečki i pulski biskup mons. Ivan Milovan dekretom iz 26. lipnja dijelom je preimenovao župnike i župne vikare, neke razriješio službe, a neke je postavio i imenovao na nove funkcije.

Gdje odlaze ovogodišnji mladomisnici?

Mladomisnik Vladimir Brizić razriješen je službe biskupova tajnika i odlazi u Zagreb na postdiplomski studij iz fundamentalne teologije. Vlč. Jeronim Jokić imenovan je župnim vikarom u župama Buzet, Sovinjak, Črnica, Slum i Brest, a mladomisnik Alen Žufić imenovan je župnim vikarom u župi Poreč. Vlč. Izidor Sekicki je pak imenovan župnim vikarom župa Baderna, Sv. Ivan od Šterne i Žbandaj.

Neka ih Gospodin prati i danomice nadahnjuje svojom milošću da budu dobri pastiri!

Zlatomisnik Stjepan Cvitić zbog kanonske dobi odlazi u zasluženu mirovinu,

a župnikom župa Hreljići i Filipana postao je dosadašnji župni vikar u Buzetu i Sovinjaku vlč. Hrvoje Okadar.

Zlatomisniku Cvitiću želimo mirne umirovljeničke dane.

Vlč. Rudolf Koraca razriješen je službe upravitelja župa Savudrija i Sv. Marija na Krasu. Župnikom Sv. Marije na Krasu i Kaštela imenovan je vlč. Bernard Jurjević, koji je razriješen službe voditelja Pazinskog kolegija. Vlč. Jurjević više nije ni župnik Boruta, već je to dekretom biskupa mons. Milovana to postao o. Job Mikolić.

Vlč. Jurjević je rođen 1972., za svećenika zaređen 2003., voditeljem Doma Kolegija imenovan je 2006., kada je naslijedio vlč. Ilija Pavlovića. Fra Job je svojedobno bio gvardijan u rovinjskom Franjevačkom samostanu Pohodenja BDM i župnik u Pazinskim Novakima.

Župom Kaštel upravljaо je preč. Mladen J. Milohanić,

Crkva i samostan u Sv. Petru u Šumi

koji je razriješen.

Dr. Josip Grbac imenovan je upraviteljem župe Savudrija.

Dr. Grbac je profesor na riječkoj Teologiji, rektor je crkve BDM Žalosne u Murinama kod Umaga. Savudrija je ostala bez župnika bolešću vlč. Marijana Milovana.

Vlč. Pave Điko razriješen je službe upravitelja župa Kršete, Materada i Petrovija, a župnikom tih župa imenovan je o. Mirko Vukšić.

Vlč. Juan Manuel Castro Hernandez razriješen je službe župnog vikara u Poreču i stavljen je na raspolaganju Neokatekumenskom putu na razdoblje od pet godina.

Vlč. Stipan Bošnjak razriješen je župa Baderna i Sv. Ivan od Šterne i imenovan župnikom župa Kringa i Muntrilj. Na njegovo mjesto dolazi vlč. Geremija Massa koji ostaje i župnikom Žbandaja.

Vlč. Massa je rođen 1961., za svećenika je zaređen 2001., pripadnik je neokatekumenske zajednice.

Vlč. Drago Petrović odlazi u Plomin u ispomoći bratu Aleksandru.

Do promjena dolazi i u Sv. Petru u Šumi, župi koju vode pavlini. Odlazi o. Krzysztof Rodak, župnik u Sv. Petru u Šumi i Sv. Ivanu i Pavlu, a na njegovo mjesto dolazi o. Czeslaw Bielen. Otac Euzebijie Knežević razriješen je službe župnog vikara u tim župama, a na njegovo mjesto dolazi o. Mario Škrtić.

Prior Rodak bio je od 2005. i voditelj Centra za nerođenu djecu u Sv. Petru u Šumi. Novi prior dolazi iz pavlinskog samostana u Sveticama kod Ozlja.

Naposljeku, mons. Vilim Grbac, župnik u pulskoj Katedrali, na osobni zahtjev razriješen je službe ekonom Porečke i Puliske biskupije. Vršiteljem dužnosti ekonom imenovan je preč. Ilija Jakovljević, kancelar Biskupije.

Službeno imenovani dekanii

Porečki i pulski biskup mons. Ivan Milovan službeno je imenovao svih devet dekanata biskupije.

Preč. Ivan Princ i dalje je dekan vodnjanskog dekanata, kao i proč. Milan Zgrablić u rovinjsko-kanfanarskom, preč. Željko Zec u labinskem, preč. Antun Kurelović u pićanskem, preč. Petar Pahović u porečkom dekanatu.

Novoimenovani dekanii su preč. Mladen Milohanić u umaško-oprtaljskom, preč. Mladen Matika u pazinskom dekanatu, preč. Vilim Grbac u pulskom i preč. Ilija Pavlović u buzetskom dekanatu.

Uznesena na nebo dušom i tijelom

Kao što je Kristovo Uzašašće na nebo Božja potvrda ljudskog dostojanstva, tako je i Marijino uznesenje tijelom i dušom u nebesku slavu promocija svakog čovjeka pozvanog da tijelom i dušom bude u vječnosti s Bogom.

Marija je kao Bogorodica određena na Efeškom saboru 431., što je potvrdio i Kalcedonski sabor 451., kada je službeno prihvaćeno i vjerovanje o njezinu djevičanstvu (Blažena Djevica Marija), predloženo na Carigrads-kome saboru 381. godine.

Povijesni korijen slavljenja Marijina uznesenja na nebo posveta je crkve u čast Majci Isusovoj u Jeruzalemu, koja se slavila 15. kolovoza od sredine V. stoljeća. Bizantski car Maura (582. do 602.) uveo je taj blagdan kao obavezan u cijelom svome carstvu i kršćani Istoka nazvali su ga Usnuće BDM (Koimesis) u smislu smrti kao rođendana za vječni život. Kršćani Rima slavili su "Rođendan svete Marije" (Natale) s istim duhovnim sadržajem na isti dan od sredine VII. stoljeća. U Gregorijanskom sakramentarju pape Hadrijana I. (772.-795.) ovaj se blagdan zove Uznesenje svete Marije, a u misnoj molitvi istaknuta je vjera da je Isusova Majka završila tijek zemaljskog života, ali smrt nad njom nema onaku moć kakvu ima nad tijelom ostalih smrtnika.

DOGMA O MARIJINU UZNESENJU

Ispitavši tu vjeru Crkve kroz stoljeća, papa Pio XII proglašio je 1. studenog

1950. dogmu o Marijinu uznesenju na nebo tijelom i dušom uz preporuku katoličkim teologozima, katehetama i propovjednicima da ovu dogmu pri tumačenju povezuju s dogmom o uskrsnuću tijela i pokazuju uzvišeni poziv čovjeka kao tjelesnog i duhovnog bića u nebesku slavu.

Kao što je Kristovo Uzašašće na nebo Božja potvrda ljudskog dostojanstva, tako je i Marijino uznesenje tijelom i dušom u nebesku slavu promocija svakog čovjeka pozvanog da tijelom i dušom bude u vječnosti s Bogom.

Ona je bila službenica Božja i savršeno je odgovorila na Božji zahtjev da mu čitavim bićem, sa svim svojim silama i sposobnostima, pripada i da mu dušom i tijelom služi. Gospodin je gospodar čitava čovjeka i zato zahtjeva da mu služimo čitavom dušom i tijelom, dakle i u srcu. Naš mu razum mora služiti dok bez oklijevanja prima istine svete vjere i sve što je Bog objavio, pa makar toga i ne razumjeli. Naše srce mu mora služiti dok mi strogo bdijemo nad njegovim nagnućima te marljivo odstranjujemo sve što bi se protivilo zapovijedima Božjim. Naša volja mora mu služiti podlažući se u svemu volji Svetišnjega. Onu unutarnju službu, koja

je glavna, mora slijediti i ona vanjska, dok se mi u govoru i radu ravnamo po zapovijedima Božjim i zakonima crkvenim.

MARIJA – SLUŽBENICA GOSPODNE

Ni jedan stvor nije Bogu služio tako nerazdijeljeno čitavim bićem kao Marija, nijedan nije tako sav Bogu pripadao kao Marija. Za njega je njen odgovor kod navještenja, kada je na anđelove riječi odgovorila "Evo službenice Božje", znak ogromne odvažnosti koja cijelokupno pouzdanje nalazi samo u Bogu. Marija nam je primjer i u načinu kako pronaći odvažnost da služimo, bez obzira na pogibelji koje nas na tome putu očekuju. O kako nam treba ove odvažnosti što je kod Marije pronalazimo! Kako odmjereno, mirno stupa u pogibelj!

Nikakva zapreka na putu prema dobru ne može je smesti... Znamo gdje nam je tražiti kruh jakih, pripravljen u Betlehemu, u kućici kruha. Ona, pak, koja nam k tome pruža vino

oduševljenja, sama je jaka poput smrti u ljubavi prema Bogu i prema nama. Isus je izvor, a Marija nam zahvaća s toga izvora. Marija je Službenica Gospodnja, a mi budimo službenici ljubavi Marijine.

Marija je jedina čija je unutrašnjost uređena, čije je srce slobodno od svake neuredne strasti, dok mi svi osjećamo itekako grijeh i njegove posljedice. Marija je ona kojoj nije mogao nauditi grijeh ni ikoja posljedica grijeha. Milost bezgrještosti sačuvala ju je i od grješnih sklonosti i nagnuća.

KRONIKA

DOGAĐAJI IZ BISKUPIJE I ŽUPA

Humani časnici

PULA - Od mons. Antuna Bogeticā, biskupa u miru, saznajemo da su mu predstavnici Hrvatskog časničkog zbora Istarske županije u lipnju uručili sakupljenu svotu za stradalu djecu u potresu na Haitiju. Biskup je dar uručio biskupskom Caritasu da ga uputi žrtvama potresa.

„Spominjem i kršćansku i humanu inicijativu istog Zbora u vezi s HAK-om Pula-Rovinj, koji će osposobljavati za vožnju osobe u kolicima. Računa se da će tako dati posao desetima osoba koje će se osjećati korisnima društvu i obitelji“, napominje mons. Bogetic. (L)

Festival vjerskih filmova

TRSAT - Od 2. do 4. lipnja u Trsatskom svetištu održan je prvi Festival hrvatskih vjerskih filmova u organizaciji Istra filma i trsatskog Franjevačkog samostana. Od 38 filmova različitih tema i žanrova, 13 filmova je ušlo u uži izbor za grand prix, repliku skulpture Trsatskog hodočasnika. Ocjenjivački sud najboljim je proglašio film Gospa Ilačka, redatelja Branka Išvančića. Titulu najbolje režije ponio je Srđan Segarić za film Zavjet, a film Miroslav Bulešić - svećenik mučenik, Snježane Radetić i Josipa Pina Ružića, u produkciji ROSE-ART-a iz Kaštela, dobitnik je prve nagrade za scenarij (Snježana Radetić i Tomislav Milohanić). (L)

Proslavljeni svetkovina sv. Tome, zaštitnika Pulske biskupije

PULA - U pulskoj katedrali Uznesenja Marijina, 3. srpnja, svečanim euharistijskim slavljem, što ga je predvodio biskup Ivan Milovan, proslavljeni je svetkovina Sv. Tome apostola, zaštitnika Pulske biskupije. Na početku večernje mise vjernicima se obratio župnik mons. Vilim Grbac, a misu je predvodio biskup Ivan Milovan. U propovijedi je naglasio da je sv. Toma bio čovjek velikih zanosa. U povodu blagdana biskup Milovan sa suradnicima sastao se s predstavnicima gradske vlasti. Bio je to prvi susret nakon više godina stanke. (L)

Proslava sv. Tome u pulskoj katedrali

U Puli održano treće biblijsko bdijenje

Na svetkovinu Duhova svečanim misnim slavljem počelo je treće biblijsko bdijenje u crkvi Sv. Franje Asiškog u Puli. Nakon euharistijskog slavlja gvardijan samostana pater Đuro Vuradin svečanim iznošenjem Svetog pisma i početkom čitanja otvorio je ovogodišnje biblijsko bdijenje, koje se u ovoj crkvi održava treću godinu. U danonoćnom čitanju Biblije izmjenjivali su se vjernici Pule i okolice pa je tako Božju riječ ove godine navještalo više od tristo čitača. Od drugog dana biblijskog bdijenja pa sve od završetka, u jedan ili više termina dnevno, u čitanju su sudjelovali učenici viših razreda pulske Osnovne škole Veruda, kao obliku nastave iz vjeroučenja, uz pratnju vjeroučiteljice Vedrane Burić. Novost je također da su se ove godine u kontinuirano čitanje Biblije uključili i pojedini pripadnici Srpske Pravoslavne Crkve, Makedonske Pravoslavne Crkve te Baptističke crkve.

Biskup Ivan Milovan predvodio je u četvrtak 27. svibnja u crkvi Sv. Franje večernje misno slavlje, nakon čega se uključio u čitanje. U knjizi dojmova mons. Milovan je zapisao: „Zahvalan sam Gospodinu i za ovogodišnje ponovljeno biblijsko bdijenje. Čestitam organizatorima i sudionicima! Neka Gospodin blagoslov ovo djelo!“. (L)

Međunarodni simpozij o hagiografiji

POREČ - U organizaciji Hrvatskog hagiografskog društva Hagiotheca i Međunarodnog hagiografskog društva sa sjedištem u Wisconsinu, u svečanoj dvorani Biskupije od 28. do 30. svibnja održan je međunarodni simpozij o hagiografiji koji je okupio tridesetak znanstvenika iz nekoliko europskih zemalja, SAD-a i Hrvatske. Biskup Ivan Milovan je pozdravio znanstvenike, pohvalio trud koji ulaže u izučavanje života svetaca te zaželio uspešan.

O sv. Mauru, zaštitniku Poreča i Porečke biskupije, govorio je Ivan Matejčić, o odnosima moći u Istri za vrijeme Justinianove vladavine Marina Mladinov, a Trpimir Vedriš o zadarskom biskupu, sv. Donatu. (L)

Proslava Dana državnosti

KAŠTELIR - U povodu Dana hrvatske državnosti u Kašteli je održana sv. misa koju je predvodio dr. Josip Grbac, novoimenovani župnik u Savudriji i profesor na Teologiji u Rijeci. Tom je prigodom dr. Grbac naglasio da kršćani imaju moralnu obavezu boriti se i zalagati za državu. (L)

MARČANA - Već tradicionalno, za Dan hrvatske državnosti u Marčani se služi sv. misa. Tako je i ove godine bilo svečano u povodu velikoga državnog blagdana. (L)

KRONIKA

DOGAĐAJI IZ BISKUPIJE I ŽUPA

Velika vinkovska obitelj

PULA - U povodu obilježavanja 350. obljetnice smrti sv. Vinka Paulskog u Puli je 19. lipnja održana duhovna obnova za članove vinkovske obitelji s područja Porečke i Pulskih biskupija.

Domaćin je bio vlč. Milan Mužina, a okupilo se pedesetak članova iz istarskih konferencija.

Vlč. Joel Catary u svom izlaganju u više je navrata naglasio karitativnu ljubav kojom se može riješiti problem današnje krize svih razmjera, važnost donošenja ljudima Radosnu vijest, svjedočiti Božju ljubav osobnim primjerom.

Završni dio duhovne obnove bila je sv. misa koju je predvodio vlč. Catary u koncelebraciji s vlč. Mužinom i vlč. Atilijom Nefatom.

Istom prigodom najavljeni su proslava blagdana i obljetnica smrti sv. Vinka Paulskog u rujnu u Puli. (V.T.)

UKRATKO

PULA - U župi Sv. Pavla u Puli kao priprava za proslavu župnog patrona organiziran je trodnevni seminar na temu "Iscijeliti srca, osloboditi zarobljene, liječiti bolesne", koji je održao vlč. Marinko Barbiš, svećenik Krčke biskupije.

Na sam blagdan, 29. lipnja, misno slavlje predvodio je biskup Ivan Milovan u koncelebraciji sa svećenicima dekanata. (G.K.)

Izlet korisnika "Ville Marije"

KAŠTELIR-LABINCI - U suradnji sa župnim Caritasom, Općinom i TZ-om Kaštelir-Labinci, Dom za psihički bolesne odrasle osobe «Vila Maria» iz Pule organizirao je jednodnevni izlet za svoje korisnike. Posjetili su Općinu Kaštelir-Labinci gdje su ih dočekali općinski načelnik Enio Jugovac, župnik Marijan Kancijanić, predstavnici župnog Caritasa i Turističke zajednice.

Direktorica TZ-a. Nevenka Kocijančić korisnicima je pokazala etnografsku zbirku, a druženje se nastavilo u pizzeriji u Labincima.

Na gostoprimstvu je domaćinima zahvalila ravnateljica Doma Silva Vale.

Istom prigodom korisnici su posjetili novu zvjezdanicu u Tičanu. (L)

Članovi doma u crkvi u Labincima

Prvi koncert zbora iz Kršana

KRŠAN - Nakon višemjesečnih priprema, 30. svibnja u kršanskoj crkvi Svetog Antuna pustinjaka župni zbor je održao recital pod nazivom „Pjevaj aleluja Isusu“. Izveli su četrnaest crkvenih pjesama koje su bile popraćene prigodnim meditativnim promišljanjima o Bogu u čovjekovoj svakodnevničkoj životu. Zbor od dvadesetak članova nastupio je uz harmonijsku pratnju Silvana Fablea i pod ravnateljem Lorenom Sergović. Imali su čast da s njima nastupi i vlč. Ivan Prodan.

Okupljena publika bila je oduševljena ovim prvim koncertom župnog zobra. (D.B.)

Članovi kršanskog zobra sa župnikom

Ponovno postavljenia kapelica

ŠIKIĆI - U predvečerje blagdana Sv. Antuna Padovanskog, nedaleko od naselja Šikići, blagoslovljena je kapelica posvećena sv. Antunu. Žitelji ovog naselja vratili su jednu „postaju duhovnosti“ na mjesto gdje je stajala kapelica do prije četrdesetak godina. Početkom 70-ih godina, za širenja i asfaltiranja ceste prema Medulinu, ta kapelica je uništena.

Šikići nemaju svoju crkvu, već vjernici na bogoslužja odlaze u obližnje Jadreške.

Luciano Šikić poželio je ispraviti povijesnu nepravdu, animirao je ljudе i zajedno su krenuli u realizaciju „povratka sv. Antuna“. Posebnu podršku pružili su Laura i Mario Levak. Sav materijal je nabavljen doprinosom mještana.

Kapelicu je blagoslovio vlč. Ante Ivančić, župnik Šišana. (P.)

Jedinstveno putovanje

ROVINJ - Rovinjci Elio Velan i Boris Vučković-Haber ispraćeni su 18. lipnja s rovinjske rive na dalek hodočasnički put. Jedrilicom nešto dužom od devet metara isplovili su prema mjestu mučeništva sv. Eufemije, zaštitnice Rovinja. Do Kalcedonije i natrag prevalist će 2.500 milja. Na ovo jedinstveno putovanje Elija i Borisa ispratili su prijatelji i rodbina, uz blagoslov i molitvu. (L)

KRONIKA

DOGAĐAJI IZ BISKUPIJE I ŽUPA

Deseta obljetnica smrti Antona Tamaruta

RIJEKA - U povodu 10. obljetnice smrti mons. dr. Antona Tamaruta (1932.-2000.), posljednjeg riječko-senjskog nadbiskupa i metropolita, 28. lipnja održan je u riječkoj Teologiji znanstveni skup. Skup je ponudio dvanaest izlaganja koja su osvijetlila glavne etape u službi svećenika i nadbiskupa Tamaruta.

Bio je svećenik Krčke biskupije, profesor VBŠ i rektor sjemeništa u Rijeci, šibenski biskup i potom riječko-senjski nadbiskup i metropolita. Svetu misu tim povodom predvodio je u riječkoj prvostolnici kardinal Josip Bozanić, a propovijedao riječki nadbiskup dr. Ivan Devčić. (L)

Ministranti na izletu

FAŽANA - Vijeće za duhovna zvanja i ministrante organiziralo je 22. lipnja susret/izlet ministranta na otok Brijuni. S fažanske rive na dva broda 230 ministranta krenuli su u razgledavanje nacionalnog parka. Razgledali su kulturne i prirodne znamenitosti Brijuna, a cijelim je putem odzvanjala radost.

Nakon obilaska otočja, izletnici su se uputili u Fažanu gdje ih je dočekao župnik Joško Listeš. Misu je predvodio mons. Marijan Kancijanić u koncelebraciji više svećenika. Nakon toga neki su pošli na kupanje, a neki u razgledavanje Fažane. (R. L.)

Proslava sv. Antuna Padovanskog

Proslava sv. Antuna u Puli

PULA – Na blagdan Sv. Antuna Padovanskog u Puli obilježena je 70. obljetnica osnutka istoimene župe. Svečana inauguracija crkve i samostana Sv. Antuna Padovanskog ponad Arene bila je u listopadu 1931., a devet godina kasnije utemeljena je župa. Misno slavlje predvodio je fra Mario Knezović iz Posušja. (L)

VRSAR – U temeljito obnovljenoj crkvi Sv. Antuna Padovanskog u Vrsaru prigodom blagdana gotovo nakon pola stoljeća proslavljenja je svećana sv. misa koju je predvodio Ilija Jakovljević u koncelebraciji s vrsarskim župnikom Linom Zohilom i župnikom njemačke župe Rusdorf Tomislavom Dudašom. Slavlje je zaključeno izlaganjem Ivana Milotića o Crkvi u Vrsaru te domjenkom.

Crkva je nadomak Malih vrata, koja su zbog toga u povijesti nazivana Vrata sv. Antuna. Podignuta je 1656. godine. (L)

Misa nakon gotovo pola stoljeća

OPRTALJ – U crkvi Sv. Antuna Padovanskog u Oprtlju u nazočnosti velikog broja vjernika misu je služio župnik Antun Tonči Jukopila. Nakon mise priređen je domjenak. Usto su vjernici župniku čestitali imendan. (L)

Podučavateljice Billingsove ovulacijske metode

ZAGERB - U Nadbiskupijskom pastoralnom institutu u Zagrebu 12. lipnja svečano su uručene potvrde podučavateljicama tzv. Billingsove ovulacijske metode, prirodnog planiranja obitelji. Tečaj koji je počeo lani u prosincu u organizaciji Centra za prirodno planiranje obitelji u suradnji s Nadbiskupskim pastoralnim institutom u Zagrebu, završilo je tridesetak polaznica iz jedanaest nadbiskupija i biskupija.

Potvrde o završenom tečaju uručio je biskup krčki mons. Valter Župan, predsjednik Vijeća za obitelj HBK-a. Iz Porečke i pulske biskupije tri su polaznice završile taj tečaj - Orijana Roce, Jasna Trdoslavčić-Rusac i Andelina Greblo. Edukacija bračnih parova koji budu zainteresirani za prirodno planiranje obitelji, počet će najesen ove godine. (A. G.)

Zdravstveno savjetovanje

PULA – Udruga sv. Vinka, Konferencija sv. Pavla, organizira u pulskoj župi Sv. Pavla svakog prvog utorka u srpnju, kolovozu i rujnu zdravstveno savjetovanje. Od 19 do 21 sat moguće je mjeriti tlak i secer u krvi i posavjetovati se s liječnikom. (L)

KRONIKA

DOGAĐAJI IZ BISKUPIJE I ŽUPA

Književni susret na izvoru Badavca

Petnaesti susreti na izvoru Badavca pod gesлом "Prsti svjetla i oči sna" održani su zadnje svibanjske nedjelje u organizaciji Društva hrvatskih književnika. Drago Draguzet zamijenio je Rudolfa Ujčića, dugogodišnjeg čitača ulomaka iz Istarskog razvoda.

Pokretač ovih susreta na izvoru Badava, što ga spominje Istarski razvod, je književnik Tomislav Milohanić, a veliku podršku od početaka daje karojski župnik Atilije Krajcar.

Književni program otvorio je Božidar Prosenjak, gost iz Velike Gorice, a potom su nastupili Božidar Petrač iz Zagreba, Andrija Vučemil iz Rijeke, Porečanka Irena Grubica i Boris Domagoj Biletić.

Prozne uratke govorili su Vesna Petrić Terzić iz Rovinja, Natalija Grgorinić i Ognjen Rađen iz Ližnjana, Ivica Pilat iz Vrsara, te Tomislav Milohanić, Drago Draguzet i Liberat Milohanić, koji je ovaj kraj napustio prije 47 godina.

Na panoima koje je osmislio dizajner Dario Cvitan bili su prezentirani plakati i sloganji koji su pratili ovaj književni susret od početka. (L)

Na izvoru Badavca

Priznanja

MEDULIN – Na sveča-noj sjednici Općinskog vijeća, 11. lipnja, u povodu Dana općine Medulin, načelnik Goran Buić uručio je priznanje mons. Antunu Bogetiću, biskupu u miru. Mons. Bogetić rođen je u Premanturi 1922., lani je proslavio srebrni jubilej biskupstva, a nedavno je izdao knjigu „Od Anda do Tihog oceana“. (L)

KAROJBA – Vijećnici Općinskog vijeća Karojević odlučili su u prigodi Dana općine župniku Atiliju Krajcaru uručiti općinsko priznanje. Vlč. Krajcar ove godine obilježava zlatni jubilej, 50 godina svećeništva. (L)

POREČ – Ovogodišnje biskupijsko priznanje dobit će Violeta Belušić iz Sv. Nedelje, Bogomil Erman iz Žminja, Blaženka i Jakov Jelinčić iz Pazina, Slavica Fator iz Vižinade, Bjanka Peteh i Ida Peharec iz Pule, Ljubica Čikada iz Svetvinčenta, Karolina Kranjčić iz Dajle i Anammaria Moscarda iz Galižane. Biskup mons. Ivan Milovan zaslužnim vjernicima uručit će priznanja tijekom godine. (L)

UKRATKO

KRŠAN - Župa Sv. Antuna pustinjaka iz Kršana organizirala je 5. lipnja hodočašće u Mariju Bistricu. U župnoj crkvi proslavili su sv. misu s hodočasnicima iz Labina, Kaštelira i Slovenije. Nakon mise sudjelovali su u križnom putu na predivnim padinama iza župne crkve. (D. B.)

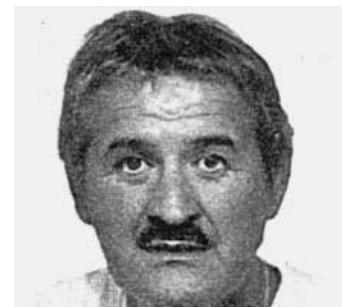
PULA - U pulskom samostanu Sv. Ivana Krstitelja proslavljenja je svetkovina rođenja sv. Ivana i za novog gvardijana imenovan fra Krunoslav Kemić. Trodnevnu pripravu za blagdan održao je fra. Ivan Poletto, gvardijan samostana sv. Duha u Zagrebu.

Na dan blagdana misno slavlje predvodio je biskup Ivan Milovan.

Biskup je u propovijedi naglasio da se jedino za sv. Ivana Krstitelja, uz Isusa i Mariju, slavi i dan rođenja, dok se za sve druge svece u pravilu obilježava dan smrti. Prisutnost ovoga svetačkog lika u svijesti istarskog puka mons. Milovan potkrijepio je činjenicom da je u porečkoj i pulskoj biskupiji čak sedam crkava njemu posvećeno. (G. K.)

PULA – U pulskoj župi Sv. Josipa 9. srpnja proslavljen je blagdan bl. Marije od Propetog Isusa Petković. Misu je predvodio vlč. Milan Mužina. Ova župa, koju vodi vlč. Sergije Jelenić, na poseban način štuje blaženicu, jer su redovnice njezina reda, Kćeri Milosrđa, pri svojem dolasku u Istru živjele i djelovale upravo u ovoj župi. (L)

Umro Branko Legović

Jednom je jedan pjesnik o smrti rekao: "I što je prestati disati ako ne osloboditi duh iz nemirnih plima i oseka, da se može uzdići i potražiti Boga neopterećen".

Upravo tako svoj je duh, za jedan novi vječni život oslobođio Pazinjan Branko Legović, 14. svibnja 2010. godine, nakon kratke i teške bolesti. Rodio se 26. srpnja 1953. godine u Puli kao jedan od braće bližanaca. Živio je u pobožnoj obitelji te je u ranoj mladosti ostao bez oca i brata ali je ipak s majkom, bratom Željkom i sestrom Marijom uspio koračati usprkos životnim udarcima i hrabro kročiti kroz život. Supruga Nevija te dvoje djece, sin Teo i kćerka Tamara bili su njegove velike ljubavi. Bio je čvrstog zdravlja, aktivni sportaš i odan Crkvi koju je uvijek štovao.

I rijeka ljudi koja se slivala 17. svibnja 2010. na pazinsko groblje "Moj mir" sa svih strana Istre i šire, rekla je zbogom ili doviđenja dobrome Pićinu.

Počivao u miru Božjem i hvala ti za sve.

brat blizanac Željko

Spomenicima se ne može administrirati,

Sa sigurnošću mogu ustvrditi da je svijest o potrebi zaštite naše kulturne baštine u široj javnosti, među korisnicima spomenika, a posebno svećenstvom, puno napredovala u posljednjih 20-ak godina.

Kad biste se «moralni» ukratko predstaviti široj javnosti, što biste rekli: Tko je Ivan Matejčić?

- Prvenstveno sam povjesničar umjetnosti, onaj koji opisuje, raščlanjuje, klasificira, interpretira i vrednuje proizvode ljudskih ruku iz prošlosti. To je moje zanimanje i strast koja mi je donijela mnogo lijepoga u životu. Putovao sam puno po svijetu, puno čitao u specijaliziranim svjetskim istraživačkim centrima i bibliotekama i imao sreću raditi na više radnih mjestu, sve jedno ljepše od drugoga. Naravno, uvijek u svojoj struci. Najviše zadovoljstva i rezultata postigao sam kao konzervator, a zanimanje sam naučio u mladim danima u tadašnjem Regionalnom zavodu za zaštitu spomenika u Splitu, kojim je rukovodio pokojni Davor Domančić, a stručni uzor i znanstveni mentor bio mi je naš najbolji povjesničar umjetnosti, pokojni akademik Cvito Fisković. Uspio sam svoje znanje i energiju primijeniti i u svojoj užoj domovini Istri, a sada se nadam realizirati i neke znanstvene i stručne projekte o istarskoj baštini.

ZAŠTO POVIJEST UMJEĆNOSTI

Regionalni zavod za zaštitu spomenika u Splitu, Leksikografski zavod „Miroslav Krleža“ u Zagrebu, Zavičajni muzej Poreštine,

Dr. sc. Ivan Matejčić

Regionalni zavod za zaštitu spomenika u Rijeci, Konzervatorski odjel u Puli, Vašsu dosadašnja radna mjesta koja govore o bogatom profesionalnom radnom iskustvu. Kako je to izgledalo na samim počecima i zašto povijest umjetnosti?

- U gimnazijskim danima zanimali su me humanističke discipline, ali kao znanost, ne kao umjetnost i razbibriga. Volio sam i čitati stvari s povijesnom tematikom pa sam se odlučio za povijest umjetnosti, iako s 18 godina nisam baš točno znao što to predstavlja. U svakom slučaju, u toj struci više mi se sviđa onaj povijesni od umjetničkog dijela u užem smislu te disciplinu kojom se bavim smatram egzaktnom i metodološki jasno definiranom znanosti. Na poticaj prof. Milana Preloga još za studentskih dana počeo sam posebno izučavati istarsku kulturnu baštinu te sam uz mali

napor uspio pročitati sve što je do tada bilo napisano u struci. Mislim da mi je prvi znanstveni rad objavljen već godinu dana nakon diplome, a to mi je omogućilo dobivanje posla u Splitu, gdje sam proveo skoro tri godine, koje smatram mansom pravom specijalizacijom ili postdiplomskim studijama.

„LUKAVO“ IZABRAO RENESANSNU SKULPTURU

Na Filozofskom fakultetu u Zagrebu ste diplomirali i doktorirali. Docent ste na Akademiji primjenjenih umjetnosti Sveučilišta u Rijeci. Održali ste brojna predavanja u nas i u svijetu, sudionik ste brojnih međunarodnih i domaćih kongresa i simpozija. Koje je područje Vašeg znanstveno-istraživačkog rada?

- Od samih početaka „lukavo“ sam se opredijelio za

istraživanje renesansne (15.-16. stoljeće) skulpture u Istri. Za vrijeme službovanja u Dalmaciji posrećilo mi se otkriti neka nepoznata djela velikih tamošnjih kipara te sam za njihovu objavu „usavršio“ poznavanje tog razdoblja. Srednjovjekovno zidno slikarstvo, gotička skulptura i drugi srednjovjekovni spomenici bili su tada već donekle publicirani te sam uspio u znanstvenu evidenciju uvrstiti cijeli niz do tada neinterpretiranih, pa i nepoznatih, značajnih umjetničkih djela. Dokaz da se radi o značajnim umjetninama je možda i to da su publicirana i u značajnim svjetski priznatim časopisima, npr. Arte Veneta.

Od početka rada u Poreču moj je interes Eufrazijeva bazilika te sukladno tome i naša cijelokupna materijalna baština razdoblja ranog kršćanstva i ranog srednjeg vijeka. Istraživanja tih davničkih slojeva povezao sam s istraživačkim i restauratorskim zahvatima koji su rezultirali i novim podacima koje sam potom objavio. Na primjer, crkvu Sv. Tome iz 8. stoljeća, crkvu Sv. Marije Male kraj Bala, iz 8. do 11. stoljeća, najstariji sloj novigradske katedrale iz 8. stoljeća. Za niz zapuštenih kiparskih cjelina iz 15. i 16. stoljeća uspio sam organizirati dostoјnu restauraciju, a dokumentaciju koja je pri tome nastala iskoristio sam za pisanje nekoliko znanstvenih radova. Jedna od stvari na kojoj sam

njih treba istraživati i njegovati

posebno inzistirao bilo je da se svaki važniji fizički zahvat na spomeniku mora obuhvatno dokumentirati i rezultate treba objaviti u obliku znanstvenog, ili pak publicističkog rada ili u najmanju ruku predavanja ili televizijske emisije.

OSNIVAČ KONZERVATORSKOG ODJELA U ISTRI

Voditelj ste više značajnih projekata, inicijator obnova crkava i ute-meljitelj muzeja. Iz Vaše bogate riznice što biste posebno izdvojili?

- Kao opsežnije i relativno uspješno završene poslove istaknuo bih moj dugogodišnji rad na Eufrazijani. Već 20-ak godina uspijevamo redovito popraviti, otkriti i prezentirati neki novi segment porečkog katedralnog kompleksa. U sklopu toga izradio sam i elaborat za uvrštenje Eufrazijane u Svjetsku baštinu UNESCO-a te sam sa zadovoljstvom animirao komisiju iz Pariza koja je došla provjeriti naše nalaze. Nekoliko godina nakon toga dovršen je i projekt biskupije Eufrazijane – jedinog dijela kompleksa iz 6. stoljeća koji nije bio otvoren za javnost. Tadašnji biskup Antun Bogetic i pokojni kancelar biskupije Josip Šaina iznijeli su na svojim leđima izgradnju novog biskupske doma, tako da je povjesna zgrada mogla biti restaurirana, djelomično muzealizirana i otvorena za javnost 2001. godine. U lijepom mi je sjećanju ostao i posao uređenja lapidarija u kripti župne crkve u Balama,

restauriranje crkve Sv. Foške u Batvačima te rad na organizaciji novigradskog lapidarija gdje su izloženi kameni dokumenti iz vremena izgradnje katedrale u Novigradu u 8. stoljeću. Najteži posao koji sam priveo kraju u životu bilo je osnivanje Konzervatorskog odjela za Istru. Od kraja Drugog svjetskog rata brigu za spomenike u Istri vodio je regionalni konzervatorski odjel u Rijeci. Od trenutka nastupa na čelo službe u Rijeci nastao sam osamostaliti djelatnost u Istri svjestan ogromne važnosti očuvanja kulturne baštine tog područja. Nakon godina planiranja, elaboriranja i uvjerenjavanja otvoren je 2000. godine Konzervatorski odjel u Puli s jednim zaposlenim, koji sam bio ja. Nakon toga je bilo samo pitanje vremena da ustanova stasa u pravu ekipiranu službu, ravnopravnu svim ostalim konzervatorskim odjelima u Hrvatskoj.

VEĆINA CRKAVA POVIJESNI DOKUMENT ILI UMJETNIČKO DJELO

* Kako ocjenujete suradnju Konzervatorskog odjela u Puli i jedinica lokalne samouprave? Konzervatori su «često prepreka na putu» nečijih investitorskih želja. Kako pomiriti razvoj i zaštitu kulturnih dobara?

- U posljednje vrijeme dolazi mi sve više upita od ljudi koje sam upoznao tijekom konzervatorskog rada da im objasnim ili komentiram pojedine odluke pulskih konzervatora. U rijetkim slučajevima ni sam ne uspijevam razumjeti zašto se

insistira na određenom postupanju. Donošenje konzervatorskih odluka je vrlo zahtjevan zadatak. Spomenicima se ne može administrirati, njih treba istraživati i njegovati. U Istri naročito moramo naglasiti da se veći dio svakodnevnog suvremenog života odvija u ambijentu koji je u naravi kulturni spomenik. Za crkvu u Istri to je još naglašenje: vjerojatno je 80 posto svih crkvenih „kapaciteta“ povjesni dokument ili umjetničko djelo. Odlučivanje između zakonski propisane brige za očuvanje i unapređenje kulturne baštine uvijek se križa s činjenicama realiteta, bilo iz funkcionalnih, tehničkih ili ekonomskih razloga.

Sa sigurnošću mogu ustvrditi da je svijest o potrebi zaštite naše kulturne baštine u široj javnosti, među korisnicima spomenika, a posebno svećenstvom, puno napredovala u posljednjih 20-ak godina. Pogledajmo samo kako se s oduševljenjem popravljuju stare seoske kuće uz nastojanje da se povrate stari ambijenti! I neki gradovi spremno ulažu u svoj povjesni identitet, žeće unaprijediti kulturnu sliku prostora komunalnog života i spremni su pri tome svladati nemale probleme.

Gdje je tu Istra i Hrvatska općenito u odnosu na europske zemlje glede čuvanja baštine?

Vrlo konkretno, Istra je na području zaštite kulturne baštine nešto iznad hrvatskog prosjeka, negdje u razini Dalmacije gdje ta djelatnost ima dugu tradiciju i impresivni niz stručnjaka. Hrvatska je

po pitanjima zakonske regulative i organizacije službe zaštite spomenika gotovo ravnopravna s najrazvijenijim evropskim zemljama, jedino što manje finansijske mogućnosti dozvoljavaju samo skromnije zahvate. S druge strane, Hrvatska je u odnosu na Evropu u prednosti jer ima autentičnije sačuvanu povijesnu spomeničku baštinu i ambijente, što je posljedica skromnijeg industrijskog i građevinskog razvoja u posljednjih stotinjak godina. Nažalost tu „prednost“ u posljednje vrijeme polako gubi-mo zbog neusmjerene urbanizacije, naročito na obali.

Konačno, što katolička vjera znači u životu naroda i Vama osobno?

- Katolička vjera u svom učenju iznimno uspješno rekapitulira ljudske vrijednosti koje su u temeljima (kršćanske) zapadne civilizacije s ciljem postizanja pravednog društva, uljudenih i duhovno ispunjenih pojedinaca. Prvenstveno mislim na etičku dimenziju koju bi trebalo dosegnuti suvremeno društvo. Zbog toga mi je po malo žao što naša Crkva nema tako čvrsto definirane stavove o socijalnoj (ne)pravdi i ekonomskim odnosima kao što ih ima, i to vrlo eksplicitno konkretno iznesene, o ključnim društveno-moralnim pitanjima kao što su na primjer obitelj i planiranje brojnosti obitelji, brak i predbračni odnosi, odgoj djece, okviri čudoređa, i tako dalje.

Bog mi je dao dar da

Nas je bilo četvero djece. Držali smo ovce i goveda. Pokojni dida je bio ovčar. Ja san jur s pet lit čuva boškarina Bruna, a on je priko mene poša u škodu. Ali onda u nedjelje smo se morali mijenjat i poći na misu. Tako smo bili poučeni i vajk se je molilo. Kad bi zazvonilo klekli bi prema crikvi, prikrizili se i držali božje ruke.

SAM SVOJ MAJSTOR

Župni stan usred mjesta Hreljići. Ispred njega, uz rustikalnu kamenu šternu s istaknutim grlićem, parkiran je kričavo zeleni automobil. Na vratima me dočeka dobrohotno i nasmiješeno lice župnika Stjepana Josipa Cvitića, ovogodišnjeg zlatomisnika. Široke ruke i krepka glasa, ali sitnog gegajućeg hoda, zbog bolesti i problema s nogama, uvodi me u svoj skromni i trošni dom. Sam svoj majstor, sam svoj domaćin, brine o svemu u kući i oko kuće: kuha, čisti, pere, popravlja, a uz to je vrijedan radnik u vinogradu Gospodnjem. Dugih pedeset godina svećeničkog zvanja je iza njega. Neposredno poteče životna priča koja svoj začetak ima u Cvitićima, pitoresknom kraju Sutivanca nad Rašom, gdje je 15. prosinca 1935. rođen mali Bepo.

- Doma san bio Josip, su me uvijek Bepo zvali, i pod Italijon i potle. Kad san poša u sjemenište prvo ime je Stjepan. Nadimak flosculus dobio sam u sjemeništu. Flores je cvijet; onda culus flosculus znači floskula. Ja san bio drugi sin, brat stariji od mene bio je doma. Krstija me je pokojni Šime Milanović, pokojnega Bože Milanovića brat. Četvrtog rujna 1960. imao sam mlađu misu u Sutivancu, kaže. Djetinjstvo bijaše skromno i siromašno. Borba za goli život

Vlč. Stjepan Cvitić

i preživljavanje. Ali uvijek s pouzdanjem u Boga.

VAJK SE MOLILO

- Nas je bilo četvero djece. Držali smo ovce i goveda. Pokojni dida je bio ovčar. Ja san jur s pet lit čuva boškarina Bruna, a on je priko mene poša u škodu. Ali onda u nedjelje smo se morali mijenjat i poći na misu. Tako smo bili poučeni i vajk se je molilo. Kad bi zazvonilo klekli bi prema crikvi, prikrizili se i držali božje ruke. Već od malega san pomoga kod mise župniku Zafranu. Naši su onda isto želili da bin poša u sjemenište, da nešto bude od mene, kazuje zlatomisnik.

Dječak Stjepan polazio je dvije godine talijanske škole u Sutivancu. U roditeljskoj kući stanovale su i talijanske

učiteljice kao podstanarke. Treći i četvrti razred nastavio je poslije rata 1945./46. i 1946./47. Usljedio je upis u sjemenište u Pazinu.

- U sjemeništu mi je iz početka bila dobra matematika, ma me je malo gušila jer me profesor ni moga vidit, na neki način. Umisto da mi je pomogao. Evo, ma i sve predmete mi je uništava, jer mi je skoro sve predmete on predavao. Nikako naprid. Uz učenje smo učili i svirat i vježbat ono ča smo znali. Inače, doma sam pomagao župniku u Sutivancu, od drugog razreda, čak i vjeronauk. I svirat pomalo. I pjevat. Doša je i osmi razred. Tu san se pokaza malo boje. Matura? Bilo je pet predmeta. Jeno tri jezika: hrvatski, latinski i francuski, matematika i povijest. Meni je sve to išlo, a za matematiku mi je po-

moga Kalčić, kolega. On je matematičar. Mi smo pošli u Rijeku. I tamo sam ostao dva tri mjeseca. U to vrijeme smo prisustvovali i suđenju bogoslova i poglavara u Rijeci. Valjda ni bilo zabilježeno da san bio u sjemeništu, nego da san završio klasičnu gimnaziju. Odradio sam dvije godine vojništva u Srbiji, otkriva vlč. Cvitić.

VOJNIČKI DANI

S posebnim "guštom" zlatomisnik Cvitić obnavlja uspomene na vojnikovanje u strogom i neumoljivom ustrojstvu bivše države.

- U vojništvu san prošao bolje nego drugi. Uvijek kad bi njin nešto trebalo, poručnik me je zvao u kancelariju. Ja pišen, on mi govori. Kontrolira. "Pogrešio si. Ja ču te poslat u četu". "Možda ste vi, druže poručnike, pogriješio", govorin ja. I ja sam tamo odradio svoje. Godine 1956. san poša doma na odsutstvo. To je daleko. 1000 km vjakon je trebalo. Došao sam opet u vojsku, a kad tamo topovi upereni. Sve pod snigon. Svaku noć su imali uzbunu. Je bilo ono s Mađarskon. Ruska intervencija. Mene je to mimošlo. Su me zvali onamo, ovamo. Kamo treba su me zvali. A onda me je kapetan postavio odgovornim za uređenje čitaonice. Počeli su se bunit desetari. Dok dođu, ja moram spremi prostoriju,

nikoga ne mrzim

naložiti vatru i očistiti. Desetari su uvijek bili zavidni. Kažu: Cvitić, mi moramo poći na vježbe, a ti?! Ponudili su mi da držim predvojničku. Dobro, druže kapetane, san reka. Ma to će bit preteško, neću ja moći. A drug moj ili tamo ili upravljalj tu. Iz početka san bija razvodnik. Onda bin predavanja drža ujutro. Iz novina bin pročitat i san zna, i ko je bila cirilica mi je hodilo. Znana su mi namjestili da me kapetan iskuša jedan put pred četon. Kaže: "Što ti se čini, moj Cvitiću, što će bit s vjerom?" "Kako ste me vi učili, nastojat će se to smanjiti. Kako ste vi reka. Nastojat će država to umanjiti", govori

naziju, nego u internat. Učio i potle davao ispite. Poslije sam nastavija u sjemeništu, ali onda je bila sumnja na mene - da nisan možda špijun. San vidija koliko sati je. San se poša prijaviti biškupu Nežiću, i njemu je bilo draga. Je skoro plaka. Me posla pokojnemu Milanoviću. Pa eto, neka bude. Da je odobrenje i onda san ja poša se razdužit u internat. Da se pohvalin i pohvalin državu san reka: gdje god budem bio, ću biti koristan član naše zajednice.

Čak sam držao jedan kolokvij, jeno predavanje. Svi su pucali od smijeha; svi profesori, čitava škola se skupila u jednoj velikoj sali. Tema je

Crkva u Hreljićima

SAN BIJA PRIJATELJ SVIMA

„I došlo je vrime da se braco ženi, kako bi rekli, vrime mlade mise. Zaređeni smo 21. 8. '60. u katedrali u Puli. Tu su bili i Žufić, Krajan i Domšić. Inače, ja i Domšić smo isti dan promisili; on je bija 5 lit stariji. Mlada misa bila je 4. 9. 1960. u Sutivancu. Meni je na mladoj misi propovijeda Lakošeljac ča je sada u Umagu, i pokojni Gortan. Za zlatnu misu u deveten mjesecu zva san da mi opet dođe Lakošeljac. Zva san i pjevače koji su onda pjevali na mladoj misi. Kada sam promisio, biskup me odredio za pomoć u Buzetu gdje sam bio oko deset mjeseci. Tamo treba i u školu poći, svaku subotu. Autom do Fontane, pa pješke gore. Ujutro na delo, svaku drugu nedjelju smo se izmjenjivali pokojni buzetski župnik i ja. Jednu nedjelju on Buzet i Černicu, drugu ja. Bilo je dana kad nisan ni jija ni pija. Hodija bin po pet i već kilometri goridoli, od mista do mista. U Gologorici (Karbune, Tupljak,

Pazin) bio sam šest godina do Sv. Lovre 1967. I onda sam poša u župu na Vrh. Ima san župu Vrh i Račice. Deset kilometara razlike. Tamo sam bija isto šest godina. I onda san iz Vrha doša tu, u župe Hreljići i Filipana, od 30. angušta, blagdana Sv. Andrija. Filipana je bila samostalna kapelacija; biskup Bogetić 1978. proglašio ju je župom. Bolje je bilo pred 37 godina kad sam došao ovamo. Dok su stiskali, dosta njih je dolazilo u crkvu. Kad je došlo tobže slobodno... sve manje dolaze na misu. Čitave obitelji dolaze malo. Zna biti da nema nijenega muškega tu na misi, a svi hoće sakramente, crno na bijelome. Ni u crkvu, ni na vjeronauk, ništa... Ja san reka: Ja ću za vas, ali ne moren umisto vas.

Ja san bija prijatelj svima. Bog mi je dao taj dar da nikada nikoga nisam mrzio. I danas nikad ne moren samo za sebe molit. Molin i za sebe i moju rodbinu, i za sve, i za one koji su me uvrijedili“, kaže zlatomisnik Stjepan Cvitić.

Mladomisnik Stjepan Cvitić s roditeljima

Cvitić.

Prošle su dvije godine vojnikovanja. Vratio se kući 1957. u rujnu. Nastavio je studij u Pazinu, a bio je smješten u internatu.

„I onda je na mene počeo pritisak. Za vjeru. Ja bin u suboto poša doma, a u nedjelu maši i na kor pjevat s drugima. A oni su imali svoje doušnike. A ja nisan išao u školu, u gim-

bila o štrigarijama u Istri. Ali ja još nisam znao točno kako i što bi... To je čitava bilježnica bila napisana.“

Posebno i povlašteno poglavje u životu vlč. Stjepana Cvitića bila je mlada misa u rođnoj župi.

Tragedija – proširuju se groblja,

Župa Opertalj: 1984. bilo je 780 stanovnika, krštenih 9, umrlih 22; 2004. godine 561 stanovnik, 2 krštena, 9 umrlih i 2009. godine 355 stanovnika, 2 krštena, 15 umrlih. Župa Završje: 1984. godine 236 stanovnika, 4 krštenih, 6 umrlih; 2004. godine 169 stanovnika, 5 krštenih, 4 umrlih; 2009. godine 155 stanovnika, krštenih 1, umrlih 1. U župama je prosječno jedno vjenčanje godišnje.

Opertalj je jedan od najpijatoresknijih gradića sjeverne Istre, a Završje ima jednu rjetku zanimljivost – kosi toranj: zvonik crkve sv. Marije od Krunice nagnut 40 cm. Život vjere župa Opertalj i Završje možemo zorno pratiti kroz statističke podatke.

Župa Opertalj: 1984. bilo je 780 stanovnika, krštenih 9, umrlih 22; 2004. godine 561 stanovnik, 2 krštena, 9 umrlih i 2009. godine 355 stanovnika, 2 krštena, 15 umrlih. Župa Završje: 1984. godine 236 stanovnika, 4 krštenih, 6 umrlih; 2004. godine 169 stanovnika, 5 krštenih, 4 umrlih; 2009. godine 155 stanovnika, krštenih 1, umrlih 1. U župama je prosječno jedno vjenčanje godišnje.

POMOĆ U DUHOVnom I TJELESNOM ZDRAVLJU

Od 1973. godine upravitelj župa je vlč. Ante Jukopila. Osebujan župnik u sebi sažimlje pronicavi poduzetnički duh, snažno isprepletan lucidnošću i duhovnošću, te življenu vjere. Uobičajeni pozdrav kod svakog susreta župljana s njihovim župnikom je 'Hvaljen Isus!' što je ranije bilo nezamislivo. Poznato je da se župnik Jukopila bavi prikupljanjem ljekovitog bilja, pomaže lju-

Prva pričest u Opertalu

dima u duhovnom i tjelesnom zdravlju, a nadaleko je postao poznat po pripremanju prvorazredne travarice koja je dospjele i do Vatikana.

Na ulazu u župni stan na vratima piše: „Molitvom očuvajmo Hrvatsku“, „U ovu kuću svi unose radost, netko svojim dolaskom, a netko svojim odlaskom“, „Neka sunce ne zađe nad vašom srdžbom“. Župnikov vrt je poput djelića raja: cvrkut pjevica u rosna praskozorja i predvečerja, blago milovanje lahora, pogled koji puca na sve strane, a uz popločane stazice rastu raznovrsne ljekovite biljke.

Na ovom području nalazi se 19 crkava i crkvica koje su jako vrijedne i povjesno i umjetnički. Puno se radi na čuvanju, popravljanju i uređenju sakralne baštine. Puno pomažu dobrotvori i donatori. Kaže nam opertalski župnik Jukopila, da nije

bilo Karmela Krebelu, direktora Kamen Pazina, ulaz u opertalsku župnu crkvu ne bi krasile kameni škalini. Na području župe Završje u vrijeme komunizma, da zastraše ljudi, u režiji Ozne i Udbe, izmasakrirano je dvanaest mladića i djevojaka.

TIM PODUZETNIH LJUDI

Župnik oko sebe okuplja tim poslovnih, poduzetnih ljudi, aktivnih vjernika laika, koji su mu i savjetnici i suradnici.

- Mi smo na istom brodu; trebamo suosjećati jedni s drugima. U današnje vrijeme je teško biti i imati svoj pravac, biti dobar vjernik, dobar radnik, dobar otac, dobra majka, jer događa se da neki poslenici šute, političari mažu, a neki novinari lažu. Djeca se okupljaju na mise u velikom broju. Kod čitanja je zastupljen i talijanski jezik, bude i koja

pjesma na talijanskom, prema zastupljanosti vjernika Talijana. Neki stranci dođu tendenciozno organizirati ljudi, tako da nađu suradnike među ljudima u Istri koji nisu ni katolici, ni Hrvati. Kao što je nekada bila parola „Proleteri svih zemalja ujedinite se!“, tako se danas protukatolici i protuhrvati ujedinjuju i nastoje da se u Istri svakoga sluša, svakome se klanja... Dolaze vidovnjaci, šarlatani da smućuju ljudi. Kao što zdravom organizmu koji ima jak imunitet ne šteti prašina, tako i gdje je jaka vjera to ne uspijeva. Tuđe poštujemo, a svojim se ne znamo dičiti, konstatira vlč. Jukopila.

O negativnoj demografskoj slici u župi kaže: „Ovdje je tragedija, otvaraju se i proširuju groblja, a zatvaraju škole. Na teritoriju kojega ja imam bilo je osam škola, a to je bilo poslije rata, ne bilo kada. Sada su dvije, ali svih osam razreda nemaju đaka kao što je nekada imao jedan - Osnovna škola Livade ima 34 učenika, Opertalj 48 učenika. Rađamo se u prvoj, a umiremo u petoj brzini.“

- Udalj sam se ovdje, moja župa je bila Lovrečica. Vjeru nekad i sada jednako doživljavam. Znalo je biti problema kad smo išli u osnovnu školu, pogotovo u sred-

zatvaraju škole

nju, ako si išao u crkvu, ako si bio vjernik.... Međutim ja nikad nisam išla za tim, išla sam svojim putem. Sa župnikom surađujemo dobro. Kad treba pomoći, tu sam, odazovem se. Imam dvije kćerke koje pjevaju u župnom zboru, saznajemo od poštarice Valdine Vranjac.

PERSPEKTIVE NA ROD-NOJ GRUDI

Ovaj brežuljkasti kraj svoju perspektivu vidi u razvoju maslinarstva, vinarstva, proizvodnji tartufa, seoskom turizmu. U tome svoje mjesto sagledava i Klaudio Ipša, proizvođač maslinova ulja.

- Ja u poljoprivredi vidim perspektivu. Doduše dosad smo imali problema s poljoprivrednim zemljишtem. Parcele su male, rascijepane, nisu se mogle okrupniti da bi bile rentabilne. Imamo veliki potencijal u proizvodnji ekoloških proizvoda: vino, ulje, lavanda, smokve... Sve se više potencira taj umutrašnji turizam, a naš je kraj jako interesantan, veli Ipša.

Dobra je suradnja između institucija - općine, načelnika, svećenika i ljudi iz gospodarstva. „Radi se, planira se. Sada je poljoprivreda u zamahu. Mladi ljudi se srećom školju, završavaju fakultete. Potencijala vidim u toj sponi između politike, vjere, gospodarstva i običnih ljudi“, zaključuje Franko Basanež, vlasnik poljoprivrednog obrtavinarije „Basanež“.

- Bili smo zaboravljeni i zanemareni. Od novog teritorijalnog ustroja, kada je osnovana Općina Optrtalj,

napravili smo desetke kilometara vode, asfalta, telefona. Puno se radilo i radi se na sređivanje svih javnih, kulturnih i sakralnih objekata, konstatira Franko Krt, direktor poduzeća za usluge strojne i ručne sjeće raslinja.

- Desilo se nešto pozitivno da se možemo sami organizirati i mislim da se to itekako vidi. Danas se stvaraju infrastrukturni uvjeti, a i pogledi su drukčiji zato što su došle nove generacije koje počinju raditi i profiliraju se u svojim djelatnostima. Općina je izvanredno smještena: more nam je blizu, veći centri također, tako da ljudi koji ovdje žive mogu naći posao, a uz posao mogu raditi nešto kući. To je prednost u odnosu na nekog koji je na nekom urbanijem mjestu stanovanja, veli Franko Cotić, direktor Istra Aluminija.

VIDLJIV PLOD SURADNJE

- Danas, nema sumnje, veliki utjecaj imaju mediji. Mladi imaju otvoreni cijeli svijet. Na neke pojave značajno nećemo

Blagoslov zastave na blagdan sv. Florijana

moći utjecati. Ni mi kao obitelj, ni župa. Nekad smo se mi vraćali kući u pola noći, pa ujutru u pet mogli smo ići na njivu i u šest raditi. Danas se mladi vraćaju u sedam, osam ujutro. Mi koji zapošljavamo mlade ljudi vidimo problem. Normalno da onda ni sigurnost, ni produktivnost na poslu ne može biti na nekoj razini, kaže Franko Vižintin, direktor Cimosa, PPC Buzet.

Ovaj kraj doživljava gospodarski i turistički zamah. Načelnik Aleksandar Krt kaže: „Ovu funkciju obnašam 16, 17 godina. S vlc. Jukopilom imam vrlo korektan i razuman odnos. Svi oni obnovljeni i pravljeni objekti, i sve ono što želimo još napraviti, plod je

te suradnje. Puno puta se jako trudio i znao biti ‘dosadan’ za određene ciljeve, za određene zahvate, projekte. To što on ovdje radi i kako vodi ovu župu, apsolutno nema dvojbe, da radi dobru stvar. On nas je i pričestio, pripremio za krizmu i oženio. I na vjeronauk smo išli kod njega... Sudjelovao je u našem razvoju i u profiliranju nas kao osoba.“

O ulaganju u obnovu crkvenih objekata, načelnik konstatira: „Koliko se sjećam, samo jedan sakralni objekt nismo obnovili. Pomogli smo iz proračuna, ali i Ministarstvo kulture. Sretni smo što smo na taj način sačuvali to kulturno blago.“

Tijelovska procesija u Optrtalju

Zagrebačka nadbiskupija dobila pomoćnog biskupa

SUSRET MISIONARKI I MISIONARA. U Boki Kotorskoj, u zaljevu hrvatskih svetaca, održan je kao i prethodnih godina u prvom punom tjednu srpnja 22. ljetni susret hrvatskih misionara i misionarki.

MONS. EGIDIJE ŽIVKOVIĆ IMENOVAN BISKUPOM ŽELJEZNA. Novim biskupom austrijske biskupije sa sjedištem u Željeznom Papa je imenovao mons. Egidija Živkovića koji je do sada obnašao službu generalnog tajnika Austrijske biskupske konferencije

Mons. Egidije Živković

ZA BISKUPA ZAREDEN MONS. MIJO GORSKI. Mons. Mijo Gorski zaređen je 3. srpnja po rukama zagrebačkog nadbiskupa kardinala Josipa Bozanića za zagrebačkoga pomoćnog biskupa u katedrali u Zagrebu. Na misi ređenja sudjelovao i naš

biskup Ivan Milovan.

KOMEMORACIJA ZA ŽRTVE KOMUNIZMA. Hrvatski obredni zdrug "Jazovka", Krilo Đakovo, organizirao je 22. lipnja kod spomenika žrtvama komunizma "Glava koja tone"iza župne crkve Svih svetih komemoraciju za žrtve komunizma Đakova i Đakovštine.

UKOP POSMRTNIH OSTATAKA NA DAKSI. Posmrtni ostaci uglednih dubrovačkih građana, intelektualaca i svećenika, žrtava totalitarističkog komunističkog sustava iz listopada 1944. godine pokopani su u subotu, 19. lipnja, podno spomenika na otoku Daksi pokraj Dubrovnika, dostojanstvenim ispraćajem u nazočnosti obitelji, prijatelja, članova udruga i hodočasnika. Među pokopanim je i jedan identificirani svećenik Dubrovačke biskupije don Mato Kalafatović Milić.

FESTIvalske DUHOVNE GLAZBE U RIJECI. Vid-fest, riječki festival popularne duhovne glazbe, održan je tradicionalno uoči blagdana Sv. Vida 14. lipnja na Trgu Riječke rezolucije. Ove je godine nastupilo 24 izvođača koji su pokazali kako se različitim glazbenim žanrovima može govoriti o vjeri i slaviti Boga.

VJERSKA INTRNET-KNJIŽARA. Nakladna kuća Verbum pokrenula je na web adresi Verbum.hr prvu hrvatsku vjersku internetsku knjižaru u kojoj se na jednom mjestu mogu naći knjige svih hrvatskih vjerskih izdavača.

POMOĆ STRADALIMA OD POPLAVA U SLAVONIJI. Hrvatski Caritas pokrenuo je akciju prikupljanja pomoći stradalima od poplava u Slavoniji. Uplate se šalju na ž.r. Hrvatskog Caritasa kod PBZ 2340009 – 1100080340, poziv na br. 26, ili pozivom na donacijski telefon 060 9010 (cijena poziva 6,15 kuna).

KARDINAL BOZANIĆ POSJETIO DJECU STRADALU U PROMETNOJ NESREĆI. Zagrebački nadbiskup kardinal Josip Bozanić posjetio je 3. lipnja djecu u Općoj bolnici u Karlovcu koja su toga jutra doživjela prometnu nesreću na autocesti u Karlovcu.

MISA ZA DOMOVINU. Euharistijsko slavlje za Domovinu u prigodi Dana državnosti predvodio je 25. lipnja u crkvi Sv. Marka u Zagrebu kardinal Josip Bozanić. „Ni jedna se kriza ne može premostiti ako se zanemari velikodušnost, izdržljivost te spremnost za žrtvu i odričanje“, istaknuo je kardinal Bozanić u propovijedi.

PROSLAVA SV. VIDA U RIJECI. Vrhbosanski nadbiskup kardinal Vinko Puljić predvodio je 15. lipnja središnje misno slavlje na svetkovinu Sv. Vida, zaštitnika Rijeke i Riječke nadbiskupije. U proslavi je sudjelovao i porečki i pulski biskup mons. Ivan Milovan.

MONOGRAFIJA GOSPIČKO-SENJSKE BISKUPIJE. U Gospiću je 16. lipnja predstavljena monografija Gospičko-senjske biskupije u nazočnosti brojnih gostiju.

S ovogodišnjeg Vid-festa

Siti vlastite države?

Osim već poznatih tema, nekoliko godina zaredom obilježavanje raznih datuma i događaja iz daljnje i bliske narodne i državne prošlosti izaziva u hrvatskoj javnosti nemale prijepore i podjele. Zbog učestalih promjena propisa, pa i Ustava, njihovo obilježavanje u novijoj povijesti Hrvatske nažalost nije zaživjelo, pa je zato razumljivo uočljivo nesnalaženje neupućenog puka, ali i politički pismenijih pojedinaca u narodu.

STIDLJIVO I NEPRIMJETNO

Što pod pritiskom iznutra, što pod suptilnim pritiskom političkih krugova izvana, nadležna tijela Republike Hrvatske predlažu i mijenjaju datume obilježavanja državnih blagdana. Takvu sudbinu dijeli i netom obilježeni blagdan 25. lipnja ove godine, koji se slavi kao dan donošenja ustavne odluke o suverenosti i samostalnosti Hrvatske 1991. godine. Ako bi se cijenio sadržaj prigodnih proslava i simbolika obilježavanja te sve to uspoređivalo sa sličnim obilježavanjem takvih državnih blagdana u drugim europskim, pa i u nama najbližim državama u susjedstvu, mogli bismo mirne savjesti ustvrditi da se i rečeni državni blagdan opet i ove godine obilježio stidljivo i neprimjetno.

Onaj tko se prošetao središtem Zagreba u ove blagdanske dane mogao se osobno uvjeriti koliko je istaknutih zastava na zgradama i kakvo je raspoloženje običnih ljudi

na ulici. Jedan mi je poznanik u šali rekao da je u maloj kneževini Monaku video više zastava nego na drveću lišća, iako je тамо vegetacija sama po sebi bogata. U nama susjednoj Italiji zastave i običnog radnog dana iskaču iz svakog 'čoška'. A u Sloveniji nošenje zastave čini obvezatni i državnim zakonom propisani, protokolarni dio svakog sprovođa! Samo su izgleda Hrvati kad dignu svoj barjak pred svijetom nacionalisti, šovinisti i fašisti.

LIJEVO I DESNO

Hrvatsko je društvo podijelilo i svoje blagdane na lijeve i desne, analogno podjeli političkih stranaka, bez obzira na to što u stvarnosti takva podjela znači. Ali lijevo-desna podjela u Hrvatskoj ne iscrpljuje se samo na tome, pa tako imamo lijevu i desnu pamet, lijevu i desnu glazbu, lijeve i desne gradove i županije, lijeve i desne novice, lijevu i desnu kulturu, a napose smo pred Europom ponosni što društvenom balansu, suzbijanju jednoumlja, pluralizmu i demokratizaciji Hrvatske pridonosi i postojanje lijeve i desne cipele.

Dok neki u zloj nakani i slabe pameti uživaju u takvoj podjeli i njenom produbljuvanju, ogromna većina obične raje, zbumjeno i nemoćno promatra na javnoj i medijskoj sceni žongliranje lopticom razdora sumnjivih tipova razne svjetonazorske provenijencije kojima je do države i suverenosti naroda stalo koliko i do lanjskoga snijega, jer

Don Luka Pranjic

su oni građani svijeta s poslaniem da nas zatucane ognjištare i barbare prosvijetle, oslobođe od slobode i privedu k novoj i univerzalnoj svijesti.

Te su podjele naročito uočljive oko uvijek nametnutih tema, među kojima su svakako i državni blagdani, odnos prema суду u Hagu, ratnim zločinima, braniteljima, ili pak prema nesretnoj povijesti našeg naroda, na koju će nas neki uvijek iznova i rado podsjećati i nametati nam vječni osjećaj krivnje i bespomoćnosti te isticati našu genetsku sklonost klanju i brutalnosti.

Upravo zbog vlastite nevjerojatnosti i podijeljenosti, zbog sumnje u vlastitu pamet, kompleksa manje vrijednosti te nekritičkog prihvaćanja svega stranog kao boljeg, naprednjeg i pametnijeg, europski birokrati nam nameću nove diktate, uvjete ili nam prijete zbog banalnih razloga na koje bi se svaka druga država samo podsmjehnula, a koje mi vrlo ozbiljno i ultimatumski shvaćamo i prihvaćamo.

Da je tomu tako, neka posluže tvrdnje i izjave nekih naših političkih uglednika da naš pregovarački proces može dovesti u pitanje, omesti ga ili nam u tom procesu nanijeti ne-

nadoknadivu štetu, nepočudna glazba nekog pjevača, nesmotrena izjava kakvog seoskog birtijaša, koncertna izvedba neke klape ili u medijima prikazanog stanja stvari u haškom procesu hrvatskim generalima iz, stid nas i sramota može biti, kuta gledanja obrane!

ZABORAVILI PONOS I SLAVU

U nas se danas vrednuje kao najviša civilizacijska norma upravo poštovanje različitosti mišljenja i stavova. A najveći grijeh društva i pojedinca je uvrijediti nekoga koji drugačije misli ili osjeća, pa osjećao on i mislio što god mu drago.

Možda bi ipak bilo uputno ne slaviti Dan državnosti, pa ni uopće spominjati Hrvatsku kao državu i Hrvate kao naciju jer i to nekoga može uvrijediti. Čini mi se prikladnim prisjetiti se izjave jednog državnika koji je jednom zgodom rekao: "Ne postoje potlačeni narodi. Postoje samo oni koji na to pristaju".

Uzveši u obzir sve netom izloženo, čovjek dobiva žalosni dojam da smo zaboravili na dane ponosa i slave, da smo se nakon dvadeset godina zasitili vlastite i toliko žljene države i da sada, ne znajući što ćemo s njom, cvileći i puzeći tražimo nove gospodare.

Gajimo kršćansku nadu i vjeru da će u ovo vrijeme dramatične gospodarske situacije, koja doslovno tjera san s očiju, dobro i mudrost naših ljudi i odgovornih političara nadvladati zlo i našu vlastitu ludost.

Svećenik na vijeće

Još mi fali malo sati kada ču postati svećenik. Moj Bože, sav Ti se prikazujem, sav ti se darujem: sav hoću da sam Tvoj sada i uvijek. Tebi hoću da vjerno služim. Slava Tvoja i spas duša! Poniznost i pozrtvovnost! Prikazat ču se sav za spas i za mir našeg naroda!, zapisao je Miroslav Bulešić nekoliko sati prije ređenja

Prošlog smo mjeseca lipnja na svetkovinu Srca Isusova zaključili Svećeničku godinu koju je papa Benedikt XVI. bio proglašio prošle godine za cijelu Katoličku crkvu (2009.-2010.), i to apostolskim pismom kojemu je kao podnaslov zapisao veliku istinu: *Svećenici – neprocjenjivi dar za Crkvu i čovječanstvo*. Sveti Otac nam je svima kao uzor pokazao svetog arškog župnika Ivana M. Vianneya. A mi u Istri imali smo pred očima, s pravom, i našeg župnika - mučenika vlč. Mira Bulešića.

Podsjetimo se na put koji je njega doveo do svećeništva.

JA SAM SADA SVEĆENIK

Miroslav Bulešić bio je u duši duboko potresen kad je one proljetne nedjelje 11. travnja 1943. godine nakon ređenja u Svetvinčentu mogao izjaviti: „Ja sam sada svećenik!“ Zapravo, bio je ne samo potresen, nego osjetio se upravo preobražen, osjetio je da je postao nešto posve novo, nešto što je ranije samo naslućivao i želio, a sada je to, evo, stvarnost: „Ja sam svećenik Isusa Krista, našeg Gospodina, Spasitelja svega čovječanstva! Sada za mene počinje novi život: želim biti i ubuduće djelovati samo kao Isusov svećenik, Njemu posvema pripadati!“

Svećeničkim ređenjem za Mira je završilo dugogodišnje pripravljanje, a osjetio je da sada počinje novi život, život Isusova svećenika: Njemu se posve predao i Njemu jedinom sada pripada da s njime raspolaže kako On znade i hoće. Kao i mnogo puta tijekom priprave za svećeništvo, Miro je sigurno i danas izgovorio one riječi punoga predanja: „Isuse, Tebi živim; Isuse, Tebi umirem; Isuse, tvoj sam živ i mrtav. Amen!“ Te je riječi Miro zapisao u svoj duhovni dnevnik kad je 9. listopada 1942. počeo duhovne vježbe za đakonat u samostanu Franjevaca konventualaca u Puli. Te riječi punog predanja čitamo i na drugim mjestima Mirova duhovnog dnevnika, očito ih je češće izgovarao.

BOG MOJ SI TI: U RUKAMA TVOJIM JE SUDBINA MOJA

Još dok je kao šesnaestogodišnj i sjemeništarac bio u šestom razredu gimnazije u Kopru, 13. prosinca 1936. godine, mladi je Miroslav prigodom svečanog oblačenja talara, kleričkog odijela, zapisao je na spomen-sličici riječi psalma (30,15): „Bog moj si Ti: u rukama Tvojim je sudbina moja!“ A kad je u Dajli kod Novigrada, u samostanu benediktinaca 29. kolovoza 1942. započinjao duhovne vježbe

pred primatik „prvog višega reda“ subđakonata, bio se dirljivim pismom obratio svom dobrovoru vlč. Ivanu Paviću, javljajući mu da će 6. rujna u Poreču primiti subđakonat; đakonat će mu biskup podijeliti u listopadu u Svetvinčentu. „Prezbiterat ču primiti, vjerojatno, o Usksru. Uskoro sam svećenik!“

U jesen iste godine, Miro se molitvom i obnavljanjem punog predanja pripravljaо za sveti red đakonata, s pogledom uvijek uprtim prema svećeništvu. O njegovim ustrajnim molitvama da postane svet svećenik obilno nam svjedoči njegov duhovni dnevnik. Neposredno nakon đakonskog ređenja (25. 10. 1942.) zapisuje svoju molbu Gospodinu: „Isuse, veliki i vrhovni Svećeniče, daj da postanem vjeran Tvoj svećenik!“

Sluga Božji Miroslav Bulešić, mladomisnik

Na blagdan Gospe Lurdiske (11. 2. 1943.) zapisao je: „Prikazao i posvetio sam Josa [dan] ponovno. U Njazine svete ruke stavio sam svoju pripravu za ređenje i misu. Do dva mjeseca, točno, postat ču svećenik [11. 4. 1943.!]. Majko, pomozi mi! U tvojim sam rukama... Duh trpljenja i [duh] poniznosti neka me uvijek prate, sada i uvijek u mojem svećeničkom

životu!... „.- Dva tjedna nakon toga (26. 2.) moli se opet i zapisuje svoju molitvu: „... Isuse, daj mi s Tobom trpjeti. Darujem Ti svoje trpljenje koje sam podnesao i koje uz Tvoju svetu milost podnašam. Daj mi da postanem svećenik u pravom smislu. Daj da trpim uz žalosne, da ih razumijem, da ih tješim. Ne daj da nikada klonem duhom.“ I 7. ožujka 1943., uz razmatranje i molitvu Gospu da mu pomogne kako bi svim srcem ljubio Boga i bližnjega, zaziva: „Pomozi mi, Majko. Još mjesec dana, malo više, pa postajem svećenik. Daj da postanem pravi i vjerni svećenik...“.

Đakon vlč. Miro očito je vrlo intenzivno razmatrao o Božjem daru svećeništva i na njega se molitvom pravljao, tako da 15. ožujka 1943. ponovno zapisuje u dnevnik: „Još malo dana pa sam svećenik. Smućujem se sam u sebi, jer mi se to čini nemoguće i nevjerojatno. Moj Bože, kako si dobar sa mnom, koliko me voliš! U Tvojim sam rukama.“

PRIKAZAT ĆU SE SAV ZA SPAS I ZA MIR NAŠEGA NARODA

I onda je došla neposredna priprava – osmodnevne duhovne vježbe prije prezbiterata, koje je vlč. Miro obavio kod benediktinaca uz „baziliku sv. Pavla izvan zidina u Rimu“ od 28. ožujka do 4. travnja 1943. Moderator mu je bio francuski redovnik P. Albert de Saint' Aviet. Svoja razmatranja o dostojanstvu svećenika i svoje odluke kojih će se ustrajno i ljubomorno držati u kasnijem svećeničkom

životu, vlč. Miro je sažeo na osam stranica u bilježnicu duhovnog dnevnika, a svoje završne i posve konkretnе odluke – u deset redaka.

S kakvim je predanjem i strahopštovanjem prema svojoj službi svećeništva očekivao svećeničko ređenje možemo naslutiti iz kratkih redaka koje je zapisao u rodnoj župi Svetištenat istoga dana prije ređenja: „Još mi fali malo sati kada ću postati svećenik. Moj Bože, sav Ti se prikazujem, sav ti se darujem: sav hoću da sam Tvoj sada i uvijek. Tebi hoću da vjerno služim. Slava Tvoja i spas duša! Poniznost i požrtvovnost! Prikazat ću se sav za spas i za mir našeg naroda!“ I navodi potom za koga želi prikazati svoju prvu misu: u zahvalu Bogu i za oproštenje grijeha te za sve najbliže iz rodbine i dobročinitelje, završavajući s usklikom, napisanim povećanim slovima: „Svećenik na vijeke!“

Sluga Božji Miroslav Bulešić s ustrajnošću i radošću probijao se do svećeništva – i potom mu se uzornim životom posve predao. Do Lanišća 1947., kada se posve izručio uskrsnulom Gospodinu: „Isuse, primi dušu moju!“.

Kao da je već tada, unaprijed i proročki, osjetio ljepotu poruke kojom je papa Benedikt XVI. u naše dane zaključio svoju poruku svećenicima: „Vjera u božanskog Učitelja daje nam snagu gledati s povjerenjem u budućnost. Dragi svećenici, Krist računa na vas. Po primjeru svetog Arškog župnika, pustite da vas On osvoji. Tako ćete i vi, u današnjem svijetu, biti glasnici nade, pomirenja i mira.“ (Nastavak slijedi) □

BISKUPI O VJERSKIM SIMBOLIMA

Europa bez križa – Europa bez identiteta

Društva kršćanske tradicije ne bi smjela odbaciti javno izlaganje svojih vjerskih simbola, osobito na mjestima obrazovanja svoje djece. U suprotnome ta društva ne bi budućim naraštajima prenijela vlastiti identitet i vrijednosti.

S obzirom na predstojeću odluku Europskog suda o izlaganju vjerskih simbola u javnim školama, želimo naglasiti važnost te odluke za vjerske osjećaje ljudi i tradiciju europskih naroda. Europa je upravo zbog svog kršćanstva potvrdila autonomiju duhovnih i zemaljskih sfera te je već neko vrijeme otvorena vjerskom pluralizmu, iskazujući poštovanje za prava kako vjernika tako i onih koji to nisu. Ona to još više čini u današnje vrijeme, kada se druge religije šire i koriste prednosti te multikulturne stvarnosti.

Prisutnost kršćanskih vjerskih simbola, osobito simbola križa, koji odražava vjerske osjećaje kršćana svih denominacija, nema namjeru isključiti nikoga, ali izražava tradiciju koju svi poznaju i prepoznavaju zbog njezine velike vrijednosti i uloge kao katalizatora dijaloga sa svakom osobom dobre volje i kao potpore onima koji pate i koji su u potrebi, bez obzira na njihovu vjersku, etničku ili nacionalnu pripadnost.

U kršćanskoj kulturi i vjerskoj tradiciji križ označava zajedničko spasenje i slobodu čovječanstva. On ne nameće vjeru, već izražava najviši

altruizam i velikodušnost te najdublju solidarnost, koja se nudi svima.

Sukladno tome, društva kršćanske tradicije ne bi smjela odbaciti javno izlaganje svojih vjerskih simbola, osobito na mjestima obrazovanja svoje djece. U suprotnome ta društva ne bi budućim naraštajima prenijela vlastiti identitet i vrijednosti. Bila bi to društva koja proturječe sama sebi i odbacuju živu duhovnu i kulturnu baštinu, u kojoj nalaze svoje korijene i otvorenost budućnosti, stoji u priopćenju stalnog Vijeća Hrvatske biskupske konferencije.

U ime dostojanstva, ne šutjeti

Već dugo je potpuno jasno da ministar i Vlada nemaju pojma o pravom stanju stvari po tom pitanju u Istri * Pogledavao sam uokolo, ne bih li među nazočnima zamijetio i neke predstavnike boračke organizacije. Zar ne bi bilo prikladno poklonili se ljudima koji su izgubili živote radi suradnje s njihovim pokretom? Njih nije bilo.

Želim analizirati dva nedavna javna događaja u Istri koji su posve iritirajuće provokativni i zaprepašćujuće prešućeni u reakciji javnosti i politike. Osvrnut ću se na posljedni u slijedu Radinov diktat hrvatskoj politici, i na indiferentnost istarske boračke organizacije prema spomen-slavlju istarskih svećeničkih žrtava komunističkog i naci-faističkog terora.

DVOJEZIČNO CESTOVNO NAZIVLJE

Kako smo slušali, nedavno se predsjednik Talijanske unije Furio Radin bio jako naljutio na hrvatsku Vladu i ministra prometa, Kalmetu, u povodu (ponegdje) izostanka dvojezičnih smjerokaznih natpisa na istarskom Ipsilonu, i pritom oštro zatražio da se odmah stari skinu i postave novi dvojezični (hrvatsko/talijanski). Naravno, poput priče o slugi i gospodaru, Kalmeta je to bespogovorno poslušao i natpisi su napravljeni na način kako to smatra "pravednim" Furio Radin. Za očekivati bi bilo, zar ne, da se ministar (po Ustavu nije sluga) ponajprije dobro posavjetuje o dotičnoj stvari, a ne da "iz prve", pokorno, prihvati Radinovu pristranu interpretaciju odgovarajućeg zakona, suprotnu zdravom razumu, ustavnoj poziciji hrvatskog

Dr. Mario Sošić

jezika i položaju istarskih Hrvata kao izrazite nacionalne i jezične većine. Već dugo je potpuno jasno da ministar i Vlada nemaju pojma o pravom stanju stvari po tom pitanju u Istri. O tome ih, reprezentanti koalicijskih stranaka i parlamentarne većine iz Istre ne izvješćuju ili te snage baš ništa politički ne znače za službenu vladajuću politiku u Zagrebu. Kako god, posvemašnje ignoriranje hrvatskih općenacionalnih i državnih interesa u Istri, a očita suradnja (što skrivena, što javna) s onima koji imaju sasvim druge interese i prioritete, ponižavajuće je i gorko iskustvo zadnjih desetak godine. Kakva je to državna politika koja ne djeluje, prema ovlastima, u svom interesu, a protiv negativnih političkih pojavnosti lokalne politike, pojedinih društvenih ili manjinskih skupina, koje svojom borbom za posebnim pravima, stečenim privilegijama i pozitivnom diskriminacijom, u konačnici sigurno vode ka političkoj i društvenoj beznačajnosti Hrvata i njihove države na ovom prostoru?

PRIVILEGIJE I DISKRIMINACIJA

Hrabro inzistiranje Radina na daljnjoj talijanizaciji nazivlja u Istri, trebala bi biti dobra prigoda da se konačno razmotri i ukupno "stanje dvojezičnosti" i jednakopravnosti u Istri.

Općenito, proces jezične i druge talijanizacije u Istri, a koji nema oslonca niti u zakonima, a još manje u Ustavu, vidljiv je na svakom koraku. Postoji čak i ustavna tužba (nerješena već pet godina) nekoliko Udruga iz Istre koja ukazuje na neustavnost širokog isticanja samo talijanskih jednojezičnih naziva ulica, lokaliteta, toponima, općeg nazivlja itd. u Istri. Posebno je u tome opasno što se taj proces odvija po načelu privilegiranosti jedne manjine i istovremeno diskriminacije većine. Kako nas izvješćuju izvori iz Talijanske unije, na popisu njihovih članova-birača ima čak 38 tisuća. Otkud to, ako svih Talijana (s djecom nebiračima), po popisu iz 2001. ima u Hrvatskoj niti 20 tisuća, a u Sloveniji još 4.000? Tu su i poznate statutarne privilegije kod zapošljavanja Talijana u lokalnoj upravi i samoupravi, itd., itd. Ove i mnoge druge činjenice, kao što je aktualni slučaj proširenje zgrade Gimnazije u Rovinju gdje "hrvatska Gimnazija" raspolaže

jednakim prostorom kao i talijanska Gimnazija, iako upisuje dvostruko više polaznika, ukazuju da hrvatska većina u Istri klizi, korak po korak, u neravnopravan nacionalni, pa i građanski položaj.

SPOMEN I SPOMENIK ŽRTVAMA TOTALITARNIH REŽIMA

Osobno sam bio 11. lipnja na spomen-slavlju sedmnaeatero istarskih svećeničkih žrtvama II. svjetskog rata i porača. Polovica ih je stradala od naci-fašista, a ostali od domaćih partizana-komunista. Pogledavao sam uokolo, ne bih li među nazočnima zamijetio i neke predstavnike boračke organizacije. Zar ne bi bilo prikladno poklonili se ljudima koji su izgubili živote radi suradnje s njihovim pokretom? Ali, njih nije bilo. Nije! Iz novina saznajemo da je dio njih tih dana sastančio u Pazinu i tražio da se u nazivlje ulica vrati ime druga Tita.

To su, i prvo i drugo, pravi pokazatelji o stanju istarske društvene i političke svijesti i kulture danas. Stoga, svi oni koji ističu tobože visoke etičke, tolerantne, pravedne, moralne i druge pozitivne vrijednosti istarskoga društva i politike, ne samo što se hvale, već zamagljuju stvarnost i govore neistinu. U kontinuitetu.

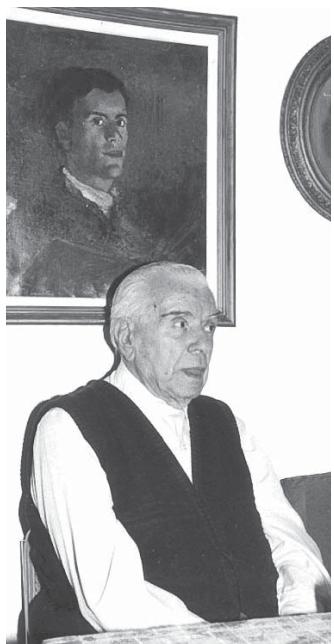
U BANJOLAMA OTVORENA ZAVIČAJNA GALERIJA CRNOBORI

Ostvareni san o povratku u domovinu

Realizacija projekta povratka dijela Crnoborijeva stvaralačkog opusa u rodni kraj, zasluga je voditeljice pulske podružnice Hrvatske matice iseljenika Ane Bedrina.

U prigodi 5. obljetnice smrti akademskog slikara Josipa Crnobori u njegovom rodnom mjestu Banjole svećano je otvorena Zavičajna galerija „Crnobori“. Kao 12-godišnji dječak, prije odlaska iz Istre, u crkvi Majke Božje Zvijezde Mora slikom „Golubica“ dočarao svoju viziju silaska Duha Svetoga, da bi se za tu istu crkvu slijedeći put latio kista u poodmakloj dobi kada je kao 95-godišnjak oslikao platno „Majka Božja zaštitnica Banjola u oluji“.

Crnobori je rođen u Banjolama 1907. Završio je Akademiju likovnih umjetnosti u Zagrebu 1936. a prvu samo-

Josip Crnobori

stalnu izložbu imao je 1937. u Zagrebu, kada je najavljen kao "novi mladi slikarski talent". Na zahtjev tadašnjih vlasti naslikao je portret poglavnika Ante Pavelića što mu je nakon rata donijelo mnoge nevolje. Godine 1946. prisiljen je otići u iseljeništvo o čemu je jednom prigodom izjavio:

"Majka Božja zaštitnica Banjola u oluji"

Sv. Franjo u hrvatskom pjesništvu

POREČ - U dvorani stare Biskupije 29. svibnja predstavljena je knjiga „Hvaljen budi, Gospodine moj – sv. Franjo u hrvatskom pjesništvu“. O knjizi je govorio Božidar Petrač, koji je uz Vladimira Lončarevića i Nevenku Videk jedan od urednika knjige izasle u nakladništvu Alfe iz Zagreba prigodom 800. obljetnice franjevačke prisutnosti na tlu Hrvatske. Među 170 hrvatskih pjesnika uvrštena su i tri autora iz Istre: Antun Milovan, Tomislav Milohanić i Daniel Načinović. (T. M.)

„Napraviš nekome portret, što u danom momentu nisi mogao odbiti, pa dođe druga vlast i stavi te na crnu listu. Ja sam bio slikar, mjerilo za mene bila je dobra slika, a za političko jednoumlje mjerilo je poznata crno-bijela tehnika“. Živio je u Italiji, Argentini i New Yorku. U Hrvatsku se vratio 1999., nakon što mu je 1998. priređena velika izložba u Klovićevim dvorima u Zagrebu – „Povratak slikara“. Umro je u Zagrebu 2005. u dobi od 98 godina.

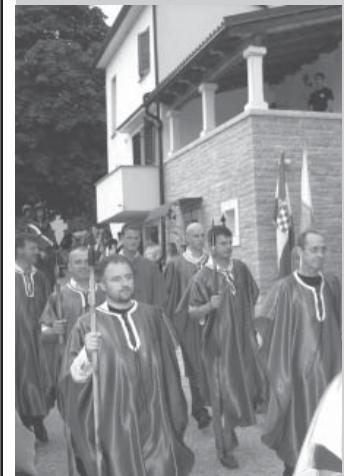
Od njegovih portreta crkvenih ličnosti značajan je portret kardinala Alojzija Stepinca, te portret biskupa Antuna Bogetića.

Realizacija ovog projekta, povratka dijela Crnoborijeva stvaralačkog opusa u rodni kraj, zasluga je voditeljice pulske podružnice Hrvatske matice iseljenika Ane Bedrina. (G. K.)

Dani Šimuna Bratulića

SV. PETAR U ŠUMI

- U subotu, 26. lipnja, u povijesno-glazbeno-scenskom spektaklu "Insurrectio", Šimon Bratulić, zagrebački biskup i general pavlinskog reda, nakon četiri stoljeća, praćen konjanicima i kopljonošama, slavodobitno je "pohodio" svoje rodno selo Glavica, nedaleko od Sv. Petra u Šumi. Blagoslovljena je novopostavljena info-ploča u središtu sela, a akademik Josip Bratulić, spiritus movens živog zbivanja, među ostalim, predstavio je travaricu "Šimunov eliksir" i "Kolač Šimuna Bratulića". Šimun Bratulić, rođen 1550., drugi je od četvorice priora pavlinskog samostana iz Lepoglave koji je postao zagrebačkim biskupom. Posvećen je 1603. i tu je službu obnašao sve do smrti 1611. Povijest ga pamti kao svećenika i bojovnika. (G. K.)

Glazbeno-scenski spektakl "Insurrectio"

Posljednji biskup Teodor Lorezano Balbi

Revni biskupi, kad im je to dopuštala situacija, sazvali su nekoliko sinoda, pa je poznata ona Filipa Tomasinija iz 1644., čiji je sadržaj tiskan u Udinama. Isto tako, po jednu biskupijsku sinodu održali su i biskupi Juraj Carmini (1658.) i Nikola Gabrieli (1691.).

O počecima ove biskupije pisali smo u ranijem prilogu. Ovdje se zaustavljamo na stanju biskupije u vrijeme nakon tridentske reforme. Novigrad je u 17. i 18. stoljeću bio grad pustoši, čemu je pridonijelo nekoliko čimbenika: nezdravi zrak, epidemije, ratovi, pljačke i elementarne nepogode. Grad u to vrijeme brojio 100 – 200 stanovnika, od kojih dio njih nije stalno živio o gradu. Veća naselja bila su Buje, Grožnjan i Oprtalj, a cijela je biskupija brojila između 7.500 i 6.000 stanovnika raspoređenih u sedam župa i četiri kuratije (kapelaniye), to su: Novigrad, Brtonigla, Buje, Grožnjan, Završje, Oprtalj, Šterna, Momjan, Brda, Triban, Karšete, Lovrečica i Kostanjica.

UMAG I MATERADA PRIPADALI TRŠČANSKOJ BISKUPIJI

U ovom okviru čudno zvući da su Umag i Materada od 1230. pripadali Tršćanskoj biskupiji, iako je između njih stajala još Koparska biskupija. Novigradski biskup imao je nekoć feudalno pravo nad Lovrečicom, ali mu ga je raznim makinacijama oduzeo grad Umag. Zbog loših uvjeta u Novigradu biskup je ponajviše morao stanovati u Bujama, ili u Brtonigli. Nakon tridentskog zakona o obvezni-

biskupova residiranja u vlastitom sjedištu, biskup se često morao ispričavati, iako je pokušavao boraviti u Novigradu kad su se donekle sanirale zdravstvene prilike. Biskupija je trajno oskudjevala klerom i bila prisiljena tražiti ga izvana. Nikakvo čudo što je biskup bilo nemoguće oformiti kaptol jer su par postojećih kanonika bili pravi siromasi. Štoviše, biskup je znao u kanonike uvrstiti i po kojeg redovnika, iako se to kosilo s redovničkim pravilima. Naime, izvan zidina grada Novigrada postojao je jedini redovnički samostan Svete Marije od Puka, u kojem su se redovnici često izmjenjivali zbog teških uvjeta za život. Od 1495. tu su živjeli dominikanci koji su samostan napustili 1660., da bi ga nekoliko godina držali augustinci (1673. – 1683.), i na kraju preuzeli samostanski trećoreci-glagoljaši koji su tu djelovali od 1687. do 1808., kad je zatvoren na temelju Napoleonovih zakona. Trećoreci su se posebno istakli prigodom epidemije kuge 1785. svojom požrtvovnošću, primajući u samostan i njegujući zaražene bolesnike.

Revni biskupi, kad im je to dopuštala situacija, sazvali su nekoliko sinoda pa je poznata ona Filipa Tomasinija iz 1644. čiji je sadržaj tiskan u Udinama. Isto tako, po jednu biskupijsku sinodu održali su i biskupi Juraj Carmini (1658.) i Nikola Gabrieli (1691.).

Crkva u Materadi

U vrijeme mletačko-turskog rata godine 1687. nekoliko je turskih gusarskih lađa iz Ulcinja doplovilo do zapadne obale Istre, gdje su naoružani vojnici izabrali Novigrad kao žrtvu svog napada i razbojstva, vjerojatno obaviješteni da je slabo utvrđen i da u njemu ima malo stanovnika. U gradu su pljačkali kuće imućnijih stanovnika, provalili u katedralu i u druge crkve gdje su pokupili sve dragocjnosti, ubili nekoliko osoba i 38 ljudi odveli u ropstvo. Ostatak stanovništva pobjegao je iz grada od straha novih napada pa je biskup Nikola Gabrieli za blagdane morao s crkvenim ruhom i s oružanom pratnjom ići u grad slaviti misu. Nastojao je prikupiti sredstva da nabavi nove crkvene potrepštine i otkupi zarobljeno stanovništvo.

PRETEŽNO HRVATSKO STANOVNIŠTVO

Zanimljivo da je ovaj kraj zapadne Istre naseljen pretežno hrvatskim stanovništvom. Jedan dio istarskih Hrvata doseljen je već u 7. st. pa je tršćanski biskup Enea Silvio Piccolomini, kasniji papa Pio II., koji je 1448. posjetio Istru, mogao zapisati: "Istrani su danas Slaveni, premda se u primorskim gradovima služe talijanskim govorom poznavajući oba jezika". Drugi dio doseljenika na područje ove biskupije stiže od početka 15. do polovice 17. st., nakon pustoši koje su vladale kao posljedica ratova i pošasti. Mlečani napuštiše Bujštinu Hrvatima iz Bosne i Dalmacije 1476. a god. 1540. stigoše nove skupine na područje Novigrada, Umaga, Buja i Buzeta. U Savudriju stigoše Hrvati nakon pada Bosne 1563., a manje ili veće skupine dolazile su do polovice 17. st. Budući da

je po selima živio isključivo hrvatski svijet, biskupi u izvještajima Sv. Stolici pišu da se u Novigradskoj biskupiji gotovo svi župnici u liturgiji služe hrvatskim jezikom (*illyrica lingua utuntur*). Izuzetak su bili Novigrad, Buje i Grožnjan. U Novigradu su sve vrijeme svoga boravka glagoljali trećoredci. Treba imati na umu da su biskupi talijanskog podrijetla jedva razlikovali starohrvatski (staroslavenski) liturgijski jezik od govornog hrvatskog jezika. Svećenici glagoljaši bili su slabe teološke naobrazbe jer zbog siromaštva nisu mogli nabavljati liturgijske i teološke knjige, premda ih je tiskala Kongregacija za širenje vjere. Ova se kongregacija brinula za odgoj klera u hrvatskim krajevima, koje se donekle smatralo misijskim, i za njih je djelovalo Ilirski kolegij u Loretu. Međutim, Istra se službeno smatrala talijanskom pokrajinom te nije imala pravo na Ilirski kolegij ni na glagolske i teološke knjige. Uzalud su istarski biskupi molili Sv. Stolicu da se i Istra, gdje se u mnogim župama glagoljalo, uključi u djelovanje spomenute kongregacije.

Kad su 1788. ukinute biskupije u Trstu i Pićnu, a osnovana ona u Gradiški (Furlanija), Novigradskoj su biskupiji vraćene župe Umag i Materada. No, bulom pape Lava XII. (*Locum beati Petri*) god. 1828. ukinuta je Novigradska biskupija i zajedno s koparskom pripojena obnovljenoj (1791.) tršćanskoj. Novigradska se biskupija faktično utrnula 1831. kad je umro posljednji novigradski biskup Teodor Loredano Balbi. □

Biskup u teškim ratnim i poratnim godinama

U pismu 1946. pariškom nadbiskupu i kardinalu Suhardu, koji je navodno podržao zalaganje svećenika Tršćanske biskupije Milanovića i Piščanca da Julijska pokrajina pripadne Jugoslaviji, biskup Radossi je negodovao.

Franjevac konventualac mons. Raffaele Radossi bio je porečki i pulski biskup u teškim ratnim i poratnim godinama, od 1942. do 1947. U biskupiji je zatekao 112 svjetovnih svećenika, 21 redovnika, 201 redovnicu i oko 148 tisuća katolika. Domačih je svećenika bilo 57, odnosno 42 Talijana i potalijančena svećenika te 15 Hrvata. Službovalo je u biskupijama osam svećenika iz dalmatinskih biskupija i deset iz susjednih biskupija i otoka. U biskupijama i u rodnom kraju živjelo je nekoliko umirovljenih svećenika, a 14 ih je obnašalo razne službe u drugim biskupijama. Iz drugih talijanskih biskupija, najviše iz Trentina, odnosno Južnog Tirola, djelovalo je u župama 35 svećenika. Talijanski su svećenici - domaći i doseljeni iz raznih talijanskih biskupija - i na hrvatskim župama govorili i obavljali službu samo na talijanskom jeziku, što je kod starijih vjernika izazvalo negodovanje.

PREŠUĆENE ČINJENICE

U pismu od 22. lipnja 1946. pariškom nadbiskupu i kardinalu Suhardu, koji je navodno podržao zalaganje svećenika Tršćanske biskupije Milanovića i Piščanca da Julijska pokrajina pripadne

Jugoslaviji, biskup je Radossi negodovao i naveo ove podatke: u Porečko-pulskoj biskupiji živi oko 140 tisuća stanovnika, odnosno oko 90 tisuća Talijana i oko 50 tisuća Hrvata (Sclavi); u njima djeluje 75 talijanskih i 23 hrvatska svećenika te 160 talijanskih i tri hrvatske redovnice; studiraju 33 talijanska i 23 hrvatska sjemeništarca; 3/4 troškova za

Grb biskupa Radossija uzdržavanje sjemeništaraca i bogoslova podmiruju talijanske, a 1/4 hrvatske župe.

Biskup je prešutio činjenicu da su hrvatski svećenici bili pretežito kapelani ili župni vikari na siromašnjim kapelanicama i župama.

PLAN POHODA ŽUPAMA

Preuzevši biskupije u ožujku 1942. godine, mons. Radossi sastavio je plan pohoda svim župama. U Puli je 7. ožujka 1942. prigodom preuzimanja biskupije naja-

vio brojnim vjernicima odluku o izgradnji malog i velikog sjemeništa u gradu. Najesen je osnovao malo sjemenište u Poreču, povukavši iz koparskog sjemeništa svoje sjemeništarce od I. do V. razreda gimnazije, dok je polaznike liceja (VI.-VIII. razred) rasplasao u razna sjemeništa od Udina do Vicenze i tamo ih pohodio u jesen 1943. godine.

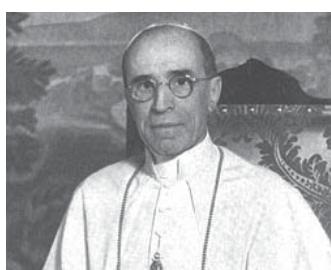
Više je bogoslove iz Goričkog sjemeništa poslao u bogoslovno sjemenište u Pordenone i u druge talijanske biskupije. Izgleda da ih je na taj način odlučio odvojiti od nacionalnih trzavica hrvatskih i slovenskih, talijanskih i furlanskih sjemeništaraca te bogoslova u koparskom i goričkom sjemeništu. Ipak je uveo u nastavu porečkog sjemeništa učenje hrvatskog jezika koji su zapostavljeni talijanski sjemeništarci, a najesen 1945. godine zbog ratnih posljedica zatvorio je porečko sjemenište te sjemeništarce Talijane poslao u talijanska sjemeništa, a Hrvate u novootvoreno hrvatsko sjemenište u Pazinu. Biskup je novčano i dalje pomagao uzdržavanje jednih i drugih sjemeništaraca.

(Nastavak u idućem broju) □

KRONIKA DOGAĐANJA U LIPNUJU**Katolička crkva dobiva
nove svece i blaženike**

**PAPA PIO XII. SPA-
SIO 200 TISUĆA ŽIDOVA.** Britanski dnevnik Daily Telegraph objavio je članak o istraživanju koje je pokazalo kako je papa Pacelli organizirao odlazak 200 tisuća Židova iz Njemačke nakon Kristalne noći.

Papa Pio XII.

**PAPA U RUJNU U
VELIKOJ BRITANIJI.** Prihvativši pozive Elizabetе II., kraljice Ujedinjenog Kraljevstva, i katoličkih biskupskih konferencija Engleske, Wallesa i Škotske, papa Benedikt XVI. boravit će na apostolskom putovanju u Ujedinjenom Kraljevstvu od 16. do 19. rujna, priopćio je Tiskovni ured Svetе Stolice.

**USKORO PROGLA-
ŠENJE NOVIH BLA-
ŽENIKA I SVETACA.** Papa Benedikt XVI. potpisao je dekrete za proglašenje svetim bl. Luigiju Guanellu i blaženim četvero slugu Božjih te dekrete o mučeništvu za brojne svećenike, redovnike i redovnice, ubijene većinom tijekom Španjolskoga građanskog rata, te tijekom nacističkoga režima u Njemačkoj.

**NOVI PROČELNIK
PAPINSKOG VIJEĆA ZA
JEDINSTVO KRŠĆANA.**

Papa Benedikt XVI. službeno je 1. srpnja potvrdio smjenu na vrhu Papinskoga vijeća za jedinstvo kršćana. Prihvatio je ostavku kardinala Waltera Kaspera te pročelnikom toga vijeća imenovao nadbiskupa Kurta Kocha. Nadbiskup Koch ima 60 godina, rođen je u Švicarskoj. Teologiju je studirao u Švicarskoj i Münchenu, kao profesor predavao je dogmatiku i liturgijske znanosti na Teološkome fakultetu u Luzernu. Od 2002. član je Papinskog vijeća za promicanje jedinstva kršćana, a od 2007. do 2009. bio je predsjednik Švicarske biskupske konferencije.

**BISKUP IVAN
MILOVAN PREDVODIO
SLAVLJE U BAVAR-
SKOJ.** Hrvati iz cijele Bavarske hodočastili su 27. lipnja 37. put u marijansko svetište Altötting, udaljeno stotinjak kilometara od Münchena. Tisuće vjernika iz 11 hrvatskih katoličkih misija s područja Bavarske, stiglo je u svetište Gospe od Altöttinga da bi u zajedničkoj molitvi izrazili zahvalnost Majci Crkve za sve njene darove kojima je obdarila hrvatski narod kroz njegovu dugu povijest.

**IMENOVAN NOVI
TAJNIK PAPINSKOG
VIJEĆA COR UNUM.** Papa Benedikt XVI. imenovao je tajnikom Papinskoga vijeća Cor Unum mons. Giovanniju Pi-
etru Dal Tosa, dosadašnjega dotajnika toga vijeća. (I.J.) □

Čovjek

Kad je uzeo riječ, oči sviju bile su uprte u njega. Iako kao govornik nije ostavio na mene poseban dojam, ostavio ga je kao dalekovidan čovjek i diplomat, nošen vjerom i rodoljubljem.

Moj prvi susret s Božom Milanovićem bio je 11. prosinca 1945. godine prigodom otvaranja biskupskog sjemeništa u Pazinu. Kako sam se ja, rođen i odgojen s onu stranu Učke, našao na toj svečanosti? Po završetku Drugog svjetskog rata, kada je Istra bila oslobođena od talijanske okupacije, g. Milanović je s istarskim svećenicima donio odluku da se u Pazinu otvoriti biskupsko sjemenište. Sada se trebalo pobrinuti za profesorski kadar gimnazije koja će djelovati u sklopu sjemeništa. Novoimenovana uprava sjemeništa uputila je molbu Franjevačkoj provinciji sv. Jeronima u Dalmaciji, čiji sam ja član, da pošalje dva kvalificirana profesora: jednoga za prirodne znanosti, a drugoga za matematiku i fiziku. Na svom provincijskom kapitulu, održanom u studenom 1945., Provincija je, uviđajući višestruku i dalekosežnu važnost nove ustanove, udovoljila molbi i odredila poslati u Pazin za prirodne znanosti mene, a za matematiku i fiziku o. Andriju Bonifačića. Poslije nemalih poteškoća dok sam dobio propusnicu za Pazin, konačno sam 8. prosinca 1945. na blagdan Bezgrešnog začeća BDM prvi put stupio na tlo Istre.

SKROMAN, NASMIJAN, SMIREN

Obred otvaranja sjemeništa izvršio je tršćanski biskup mons. Santin. Uz brojno istarsko svećeništvo našli su se na svečanosti i brojni vjernici te predstavnici gradskih vlasti. Gospodin Leopold Jurca, ravnatelj sjemeništa, predstavio me g. Milanoviću. Iz kratkog razgovora prvi moj dojam o mons. Milanoviću bio je da je to skroman, nasmijan i smiren čovjek koji ulijeva povjerenje. Za vrijeme ručka, dok su se redali govor, opazio sam kako on uživa velik autoritet. Zapravo je u tom uglednom skupu bio središnja osoba. Kad je uzeo riječ, oči sviju bile su uprte u njega. Iako kao govornik nije ostavio na mene poseban dojam, ostavio ga je kao dalekovidan čovjek i diplomat, nošen vjerom i rodoljubljem.

Ovaj moj prvi dojam o mons. Milanoviću obogaćivan je i dopunjavan kasnijim susretima s njime. Budući da sam prve dvije godine stanovaо u sjemeništu, imao sam dosta prilike razgovarati s monsinjorom. Naši su se razgovori znali otegnuti do kasno u noć. Monsinjor je želio čuti moje mišljenje o vjerskoj i nacionalnoj stvarnosti koja se odigrala s onu stranu Učke od 1918. do 1945., a i kako ja gledam na njegov stav o tome. Naši su se pogledi uglavnom podudarali u svemu osim u jednoj točki: o jugoslavenstvu.

koji uljeva povjerenje

OBLJETNICE MONS. MILANOVIĆA

Mons. Božo Milanović, odgojen je u narodnjačkoj tavio u gimnaziji u Pazinu. za svećenika je zaređen u 1917./18. boravio je u zavorata kratko je službovao u i nakladničkoj djelatnosti Slovenaca. Godine 1941. tio se u Trst.

Kringa, 10. listopada 1890. – Pazin, 28. prosinca 1980., katoličkoj obitelji, obrazovanje je počeo u Kringi, a nas-Nakon mature opredijelio se za studij teologije u Gorici, Trstu 1914. Postavljen je za župnika u Pićnu. Godine du Augustineum u Beču radi pripreme doktorata. Nakon Kringi, pa je premješten u Trst. Tu se posvetio političkoj radi održavanja nacionalne svijesti istarskih Hrvata i interniran je u Bergamu. Nakon pada fašizma 1943. vra-

Nakon završetka rata nove su vlasti uspostavile kontakt s Milanovićem radi dobivanja potpore Crkve za pregovore o budućim državnim granicama. Sudjelovao je u radu Pariške mirovne konferencije. Godine 1946. preselio se iz Trsta u Pazin. Bio je ravnatelj sjemeništa, vodio je Visoku bogoslovnu školu u Pazinu, predavao i pisao udžbenike. Dobio je više državnih priznanja, počasni naslov prelata Njegove Svetosti te počasni doktorat zagrebačkog Teološkog fakulteta.

U povodu Milanovićevih obljetnica – 120. rođenja i 30. obljetnice smrti – u pripremi je tiskanje zbornika. U nekoliko nastavaka objavit ćemo izlaganja nekih autora

ŠTO BI BILO SA SJEMENIŠTEM DA NIJE BILO MILANOVIĆA?

Monsinjor je pripadao naraštaju koji je bio zadojen Strossmayerovim idealnim jugoslavenstvom. Pošten i dobromjeran, kakav je bio, nije još bio prozreo zamke koje su se krile pod plaštem jugoslavenstva. Na taj njegov

stav zacijelo je utjecalo gorko iskustvo što ga je doživio pod talijanskom okupacijom Istre od 1918.-1945. Imao je, dakle, iskustvo fašizma, ali nije imao iskustvo jugoslavenstva što smo ga imali mi s onu stranu Učke. Ali jugoslavenstvo, na potenciju komunizma, pokazalo je doskora svoje lice kada je 24. kolovoza 1947. u Lanišću, prigodom krizme,

bio zaklan svećenik Miro Bulešić, podravnatelj biskupske sjemeništa u Pazinu. Bio je to udarac koji nitko nije mogao očekivati, a najmanje g. Milanović; udarac koji je bio kadar izbaciti iz kolotečine i smirenijeg čovjeka. Tjeskoba i strah u kojem se tada našlo i sjemenište i Crkva u Istri može shvatiti samo onaj koji je proživio te trenutke. U ovom

tragičnom događaju došla je do izražaja njegova razboritost i autoritet koji je uživao među istarskim svećenstvom. Svi smo mi počeli gubiti živce, ali njegova riječ djelovala je blagotvorno i umirujuće. Tko zna što bi se tada bilo dogodilo s pazinskim sjemeništem da nije bilo Milanovića.

(Nastavak slijedi)

Ispred pazinskog sjemeništa - o. Berard treći zdesna

srpanj - kolovoz 2010.

Infekcije probavnog sustava u dječjoj dobi

Ukoliko se uz navedene upute stanje djeteta ne normalizira, ako se broj stolica povećava, ako nastavlja povraćati, ako promijeni izgled i ponašanje, treba se obavezno javiti liječniku.

Infekcije probavnog sustava u dječjoj dobi česte su bolesti, a njihove su glavne tegobe povraćanje, proljev, bolovi u trbuhi i povišena temperatura. Najčešći uzročnici su virusi (rotavirus, adenovirus, norovirus...), bakterije (salmonele, šigele, kampilobakter...) te neke namirnice i jače začinjena hrana (Coca Cola, čaj, veće količine voćnih sokova, nove namirnice), upotreba antibiotika, prekomjerna upotreba sredstava za čišćenje ili sredstava za smekšavanje stolice, psihički stres i drugo.

TIJEK BOLESTI

Virusne crijevne infekcije u djece obično imaju samoizlječiv tijek, a mogu trajati od nekoliko dana do najviše dva tjedna. Najranije se smiruje povraćanje (1-2 dana), zatim se unutar 2-5 dana povlači vrućica, posljednje se smanjuje broj stolica koje izgledom postaju sve gušće. Infekcija rotavirusom najčešće se javlja u zimskim mjesecima, u dječjim kolektivima, počinje naglo, jakim povraćanjem, vrućicom i učestalim vodenim stolicama (više od pet dnevno), traje do 4-5 dana. Infekcije norovirusom u principu su blaže, djeca se žale na mučninu, povraćanje, vodenim proljevima i grčeve u trbuhi. Adenovirusi pored poremećaja probave, često uzrokuju i respiratorne poteškoće i upale očiju. Virusni poremećaji se izuzetno brzo šire na ostalo stanovništvo (kontakt prljavim rukama ili preko predmeta bolesne osobe). Zbog povraćanja, proljeva i visoke vrućice (znojenje), osobito kod djece mlađe od tri godine i težih oblika bolesti, bolesno se dijete treba javiti liječniku koji će odrediti je li potrebno bolničko liječenje. Naime, uporno povraćanje, česti proljevi i gubitak tekućine zbog visoke vrućice dovode do gubitka vode i elektrolita u bolesnom

organizmu. Blaže oblike bolesti moguće je liječiti u kućnom ambijentu, dok se umjereni i teži oblici bolesti liječe pod kontrolom liječnika (daju se intravenozne infuzije odgovarajuće otopine šećera i soli te korigiraju elektrolitsko-metabolički poremećaji).

LIJEČENJE – TERAPIJA

1. Nadoknada tekućine i soli:

Nadoknada tekućine i elektrolita na usta koristi se uvijek kada je to moguće davanjem gotovih pripravaka elektrolita: Rehidromix, Nelite, ORS 200, kućnih pripravaka - prokuhanu vodu s malo šećera i soli, šipkov ili indijski čaj blago zašećeren - daje se jedna žlica (5 ml) svakih 5-10 minuta kroz nekoliko sati. Unutar 4 do 6 sati treba nadoknaditi manjak.

STUPANJ DEHIDRATACIJE	BLAGA
TEŽINA DJETETA	
Do 7 kg	200 ml
7-10 kg	300 ml
11-15 kg	400 ml
16-20 kg	500 ml
21-25 kg	600 ml
26-35 kg	700 ml
36 i više kg	800 ml

*Dozirna tablica za ORS 200 koje bi dijete trebalo popiti tijekom 6 sati.
(vrijednosti su orijentacijske i mogu varirati +/- 100 ml)*

2. Osiguravanje primjerene hrane:

Rano (6-8 sati od početka bolesti) započeti s prehranom koju je dijete primalo prije bolesti: davati banane, rižu, dvopek, slane štapiće, suhe kekse, npr. petit beurre, jabuke (izribati i pustiti da malo pocrni), zatim "djeljeno mlijeko", što znači gotovi pripravak HUMANA 9, ili mlijeko koje

dijete inače koristi, ali razblaženo s rižinom sluzi (u početku polovinski u omjeru 1:1, zatim povećavati količinu mlijeka do 2-3:1). Za razblažavanje mlijeka se osim rižine sluzi može koristiti juhica od mrkvke ili rogača ili gotovi pripravak ORS 200 koji se može dobiti u ljekarni. U nastavku se može pripremiti sve kuhanu povrće, nemasni mlijecići proizvodi i nemasno meso (piletina, teletina). Dijete koje je na prsimu nastavlja s uobičajenim režimom prehrane: ne prekida se dojenje, niti skraćuje vrijeme podoja (eventualno poduka majci o njenoj prehrani).

3. Kontrola vrućice i primjena uobičajenih mjera snižavanja (ukoliko dijete povraća primjenjuje se antipiretik u obliku čepića).

4. Primjena probiotičkih pripravaka poput Prolifea, Biorelle, Normije i slično.

5. Ne savjetuje se primjena antibiotika niti sredstava za "smirivanje" proljeva.

Ukoliko se uz navedene upute stanje djeteta ne normalizira, ako se broj stolica povećava, ako nastavlja povraćati, ako promijeni izgled i ponašanje, treba se obavezno javiti liječniku.

PREVENCIJA

Kako bi se spriječilo širenje virusa potrebno je pridržavati se osnovnih higijenskih mjera: pranje ruku iza svake manipulacije s bolesnim djetetom, pravilno odlaganje djetetovih pelena i rublja, izolacija bolesnog djeteta, čišćenje prostorija i predmeta, kvalitetan sistem prehrane.

Istra dobila prve kilometre autoceste

OTVORENA AUTOCESTA PULA - KANFANAR.

Predsjednica Vlade Jadranka Kosor otvorila je 20. lipnja dionicu punog profila autoceste Istarskog ipsilonu u dužini od 28 km. „U ovako teškim trenucima svaki ovakav događaj je dokaz da možemo i da ćemo izaći iz krize, ali je važno da se držimo zajedno“, rekla je Kosor.

Novu dionicu ceste blagoslovio je biskup u miru mons. Antun Bogetić.

Posao je završen 19 mjeseci prije roka. Vožnja od Pule do Kanfanara plaća se 12 kuna, a od Vodnjana do Kanfanara 6 kuna.

KRALJ KROMA KUPIO DRAGONERU I BARBARIGU.

Tvrtka Kermas Danka Končara kupila je Barbarigu i Dragoneru za 51 milijun eura. Ovaj kralj kroma, kako ga nazivaju, mogao bi postati kraljem istarskih nekretnina, pišu mediji. Riječ je o turističkom projektu na površini većoj od milijun četvornih metara između Peroja i Barbarige.

ČUVARI SAKRALNIH OBJEKATA. Kao i prošlih godina, pulsku katedralu te crkvu Sv. Franje i franjevački samostan od polovice lipnja do polovice rujna čuvat će turistički informatori. Njihova je zadaća paziti da posjetitelji ne čine štete. Šest studenata putem student-servis financira TZ Pule. Posjet je moguć od 10 do 17 sati, a ulaznice od 5 kuna naplaćuje se samo u franjevačkom samostanu.

POD OKRILJEM SV. AGNIJE. Koncertom kod crkvice Sv. Agnije 17. lipnja otvoreno je Rakljansko kulturno ljeto. Nastupili su Oliver Dragojević, Stjepan Hauser i Bruno Krajcar. Mnogi smatraju da je taj prostor oko crkvice Sv. Agnije, na brdu, s pogledom na Raški kanal, jedna od najljepših ljetnih pozornica.

PULSKOM ZATVORU FALIZRAKA. Prenapučenost pulskog zatvora nije hrvatski fenomen. U Puli je, kako prenose mediji, 113 zatvorenika više od kapaciteta zatvora koji bi po pravilima svakom trebao osigurati prostor od četiri četvorna metra ili 10 kubika zraka.

U zatvorskoj kapelici misa se služi jednom mjesečno, a obredu prisustvuje petnaestak zatvorenika.

USPJEŠNI ROVINJSKI I PAZINSKI MATURANTI. Učenici rovinjske srednje škole Zvane Črnje po uspjesima na državnoj razini svrstali su svoju školu u deset najuspješnijih škola u državi. Njihovim tragom idu i učenici Gimnazije i strukovne škole Jurja Dobrile u Pazinu.

SVE MANJI BROJ OSNOVACA. Prema neslužbenim podacima u Istri u đačkim je klupama sve manje učenika. Na jesen će u prve razrede ući manje od 1.700 djece. Zasad su upisana 1.673 prvašića, a godinu dana ranije bilo ih je 1.714. Učenika u prvim razredima u Istri, procjenjuje se, bit će manje za minimalno jedan razred.

BENEDIKTINKE NA FOTOGRAFIJAMA. U labinskoj galeriji Alvona 26. lipnja otvorena je izložba fotografija Luke Marottija iz Zagreba, koje su nastale snimanjem filma „Soba s pogledom na zvonik“. Tema je život zadarskih časnih sestara benediktinki. Izložbu je otvorio labinski župnik Željko Zec.

DROGE NAJVIŠE U ISTRI. Prema podacima Hrvatskog zavoda za javno zdravstvo do kraja prošle godine evidentirano je 29.120 osoba liječenih zbog zloupotrebe opojnih droga, što je povećanje od 6,2 posto. Najveći broj liječenih na 100 tisuća stanovnika je u Istarskoj županiji (573), slijedi Zadarska županija (51) i Grad Zagreb (421 osoba).

„Matica hrvatska kao ni jedna druga institucija, podnijela je teret i muku identifikacije s hrvatskom tradicijom, hrvatskim jezikom, hrvatskom sadašnjosti i budućnosti, riječi su akademika Josipa Bratulića, bivšega predsjednika Matice hrvatske, na Glavnoj skupštini u Čitluku. Riječi su to nad kojima se valja zamisliti zbog toga što podsjećaju na to koliko je borba za očuvanje identiteta bitno i koliko zna biti surova – ako su pojedinci i ili ustanove koji ga njeguju izloženi muci i progonu.“

LUKA ŠEPUT, glavni urednik Vijenca

Ovogodišnji maturanti Pazinskog kolegija - klasične gimnazije

IDUĆI BROJ LADONJE IZLAZI 5. rujna

Donosi:

Reportažu, život vjere iz Pazina

Svjedočanstvo zlatomisnika Ante Žufića

Intervju s Patricijom Zanketić, dir. TZ općine Kršan

Aktualno * Kronika iz biskupije i župa * Feljton

PROSLAVA ZAVRŠETKA SVEĆENIČKE GODINE

ZNAMEN i AMEN

GOSPA STOMORICA -
BLAGDAN SRCA ISUSOVA 2010.

Zahvala Gospodinu za svećenike mučenike i svjedoke vjere

SPOMENIK PRAŠTANJA I MOLITVE

Istarski svećenici s ocem biskupom ispred crkve Svetе Marije Svetomore

” Ovdje se neće držati pompozni govor, neće se nikoga osuđivati, nego će se, kako to Crkva stoljećima čini, u tišini moliti za sve žrtve zločina koji su počinili fašisti, nacisti i komunisti.

Ovim slavljem želimo Bogu zahvaliti za Svećeničku godinu i kao trajan spomen na ovu godinu podići spomenik svećenicima koji su dali svoje živote za Crkvu od 1941. do 1949. godine. Ovo je dan zahvale Gospodinu za svećenike mučenike i svjedoke vjere kojima ćemo postaviti spomenik i moliti za nova duhovna zvanja koja su jamstvo budućnosti Crkve. Krv mučenika je sjeme novih kršćana pa tako možemo reći da je žrtva ovih svećenika duhovna snaga sadašnjim svećenicima, ali i blagoslov za nova svećenička zvanja, no važno je napomenuti i da je istarsko tlo natopljeno krvlju ne samo svećenika, nego i drugih mučenika.

Ovdje se neće držati pompozni govor, neće se nikoga osuđivati, nego će se, kako to Crkva stoljećima čini, u tišini moliti za sve žrtve zločina koji su počinili fašisti, nacisti i komunisti. Prošlo je šest desetljeća od posljednje žrtve, ali sjećanja na ta strašna vremena nisu izblijedjela. Mi praštamo svima koji su počinili zločine prema Katoličkoj crkvi, praštamo, ali ne smijemo zaboraviti da se to ne bi ponovilo. I ovaj spomenik poziva nas na praštanje i molitvu, rekao je vlc. Ilija Jakovljević, moderator završne svečanosti Svećeničke godine kod crkve Majke Božje Svetomore. □

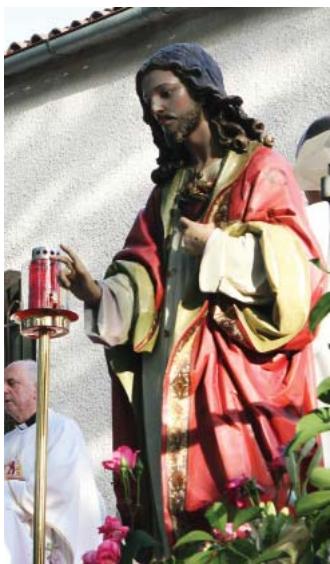
2 SVEĆENIČKA GODINA

MONS. IVAN MILOVAN

Blizu srca Isusova

Okupljeni smo na posebno svetom mjestu, uz starodrevnu crkvu Majke Božje – Svetе Marije Svetomore, kamo vjernici iz okolice stoljećima dolaze da bi po molitvenim okupljanjima ovdje doživjeli blizinu Boga koji je Otac, milosrdan i drag, te da bi po zajedničkoj molitvi doživjeli blizinu i zajedništvo s drugim ljudima, doživjeli se kao velika Božja i crkvena obitelj. Sve to u prisutnosti one koja je Majka Crkve, Majka čovječanstva, koja nam je darovana kao poseban znak ljubavi Božjega Srca.

Pa kao što je Pazin, kako vele, „srce Istre“, a Žminj je blizu tog „srca“, tako se i mi ovdje uz Marijinu srcu smijemo osjetiti sasvim blizu Srca Isusova.

IZ HOMILIJE BISKUPA MONS. IVANA MILOVANA

Zahvala Gospodinu za dar svećeništva

„**Prvi poziv svakog svećenika je radosno naviještanje evanđelja i svjedočenje evanđelja životom; slijedi posvećenje, te okupljanje i vodstvo crkvene zajednice.**“

Biskup mons. Ivan Milovan

Dioista je prikladno ovaj završetak Svećeničke godine slaviti u žminjskoj župi bogatoj duhovnim zvanjima, koja su ovdje izrastala kao plod vjere, molitve i odgoja, kako u obiteljima, tako i u župnoj zajednici. I susjedna župa Svetvinčenat dići se brojnim svećeničkim zvanjima, među kojima je i naš Sluga Božji don Miro Bulešić.

Kristova vjernost – svećenikova vjernost, pod tim smo geslom slavili proteklu Svećeničku godinu. Godinu koja je za same svećenike bila jak poziv na obnovu u življenu vlastitoga predanja Isusu Kristu te ustrajnog, zauzetog i poniznog služenja ljudima, sve u zajedništvu s biskupom, s drugim svećenicima i s Božjim narodom.

Poziv je svećenika naviještanje Radosne vijesti, evanđelja spasenja za sve ljude. Prvi poziv svakog svećenika je radosno naviještanje evanđelja i svjedočenje evanđelja životom. Slijedi posvećivanje, kod kojega svećenik, pun strahopštovanja pred Svetim, postaje čuvan svetinja koje su mu povjerene i djelitelj svetinja onima koji su u duši raspoloženi primiti ih. Konačno, okupljanje i vodstvo crkvene zajednice: koje znači življeno očinstvo i bratstvo prema ljudima, iskazivanje brige, pružanje pomoći, tješenje i molitva za sve potrebne na tijelu i duši. Jer mi smo pozvani, po pastoralnoj ljubavi, biti prvi karitatивci, pastiri, očevi i braća ovom puku. Ljubav je, naime, uvi-jek moderna, potrebna, uvijek «pali», otvara vrata i liječi duše. Sve to unatoč našim slabostima i ograničenostima.

Cijela zajednica Crkve zahvaljuje za veliki dar svećeništva i konkretno zahvaljuje za svoje svećenike, pruža im suradnju i pomoć u župama te trajno moli za njih (tek nakon molitve i pružanja podrške ima ih pravo i kritizirati ondje gdje eventualno nisu na razini poziva). Također, poučeni vjernici neće spasti na to da bi samo tražili od biskupa da im dade svećenika, nego će i sami, svjesni bitne važnosti svećeničke službe za Crkvu i društvo, truditi se oko odgoja djece i mladih te trajno moliti za nova zvana.

Neka ovo molitveno slavlje blagdana Srca Isusova bude zahvala Gospodinu za dar svećeništva i sve druge darove kojima on obogaćuje život svoje Crkve. Neka bude molitva za vjernost naših svećenika kao i za nova duhovna zvanja iz naših crkvenih zajednica, kako bi čitavo tijelo Crkve bilo sposobno i danas živjeti u i iz vjere nade i ljubavi te donositi ljudima današnjice blagotvorno svjetlo evanđelja. A blažena Djevica Marija, Majka svećenika i Majka Crkve, neka nas sve prati svojim zagовором i primjerom vjernog nasljedovanja njezina Sina Isusa Krista.

PAPA BENEDIKT XVI.

Božja odvažnost u svećeništvu

“Poslužiti se čovjekom, unatoč njegovim slabostima, kako bi svim ljudima, u svako doba, Boga učinili prisutnim; u tome je veličina svećeništva.”

Papa Benedikt XVI.

Svečanom misom na Trgu sv. Petra 12. lipnja papa Benedikt XVI. zaključio je Svećeničku godinu. Trg je bio ispunjen s više od 15 tisuća svećenika concelebranata iz 97 nacija. U homiliji Sveti Otac je opisao izvanrednost svećeničkog poziva u svim njegovim nijansama.

Bog se služi siromašnim čovjekom kako bi preko njega bio za ljude prisutan, i kako bi djelovao u njihovu korist. Ta odvažnost Boga, koji ljudskim bićima povjerava samoga sebe; koji, iako poznaje naše slabosti, smatra ljude sposobnima djelovati i biti prisutan u njegovo ime – ta Božja odvažnost doista je velika stvar koja se skriva u riječi svećeništvo. To da nas Bog smatra sposobnima za to; da On na taj način zove ljude u svoju službu i tako se iznutra veže za njih, istaknuo je Papa.

Tu je smisao Svećeničke godine. Željeli smo obnoviti radost zbog toga što nam je Bog tako blizu, i zahvalnost zbog toga što se On pouzdaje u našu slabost. Osim toga, željeli smo ponovno pokazati mladima da taj poziv, to zajedništvo službe za Boga i s Bogom, postoji; štoviše, da Bog očekuje naš da.

Bilo je za očekivati da se neprijatelju ovaj novi sjaj svećeništva neće svidjeti; njemu bi bilo draže vidjeti ga kako nestaje, kako je na koncu Bog izguran iz svijeta. Tako se dogodilo da su upravo u ovoj godini radost za sakrament svećeništva izišli na vidjelo grijesi svećenika – posebno zlostavljanje mlađih, u kojem se svećeništvo kao zadača Božje skrbi za dobro čovjeka, okreće na suprotnu stranu. Da je Svećenička godina trebala biti veličanje našega osobnog ljudskog rada, bila bi uništena ovim događajima, istaknuo je Papa.

Da, Gospodine, u tami kušnje, u časovima tmine u kojima se čini da je sva svjetlost ugašena, pokaži mi da si Ti tamo. Pomozi nama svećenicima da u takvim mračnim noćima možemo biti uz ljude koji su nam povjereni kako bismo im pokazali Tvoju svjetlost, zaključio je papa Benedikt XVI.

Papa Benedikt XVI.

Stvaratelji civilizacije ljubavi

Sveti Otac je tijekom susreta s vjernicima na Trgu sv. Petra u nedjelju, 16. lipnja, priznao da je još uvijek pod dojmova završnih proslava Svećeničke godine. Bili su to za njega, rekao je, nezaboravni dani.

Svećenik je oblikovan po Kristovoj ljubavi, ljubavi koja je i njega potaknula da dadne svoj život za prijatelje i da oprosti svojim neprijateljima, rekao je Papa, te istaknuo da su svećenici i prvi i glavni stvaratelji civilizacije ljubavi.

Osim primjera sv. Ivana M. Vuanneya, naveo je i primjer vlč. Jerzy Popieleszka, svećenika i mučenika, koji je proglašen blaženim u Varšavi.

U Španjolskoj je te nedjelje blaženim proglašen prvi laik i novinar Manuel L. Garrido, a u Ljubljani Lojze Grozde, pobožni štovatelj Euharistije.

4 SVEĆENIČKA GODINA

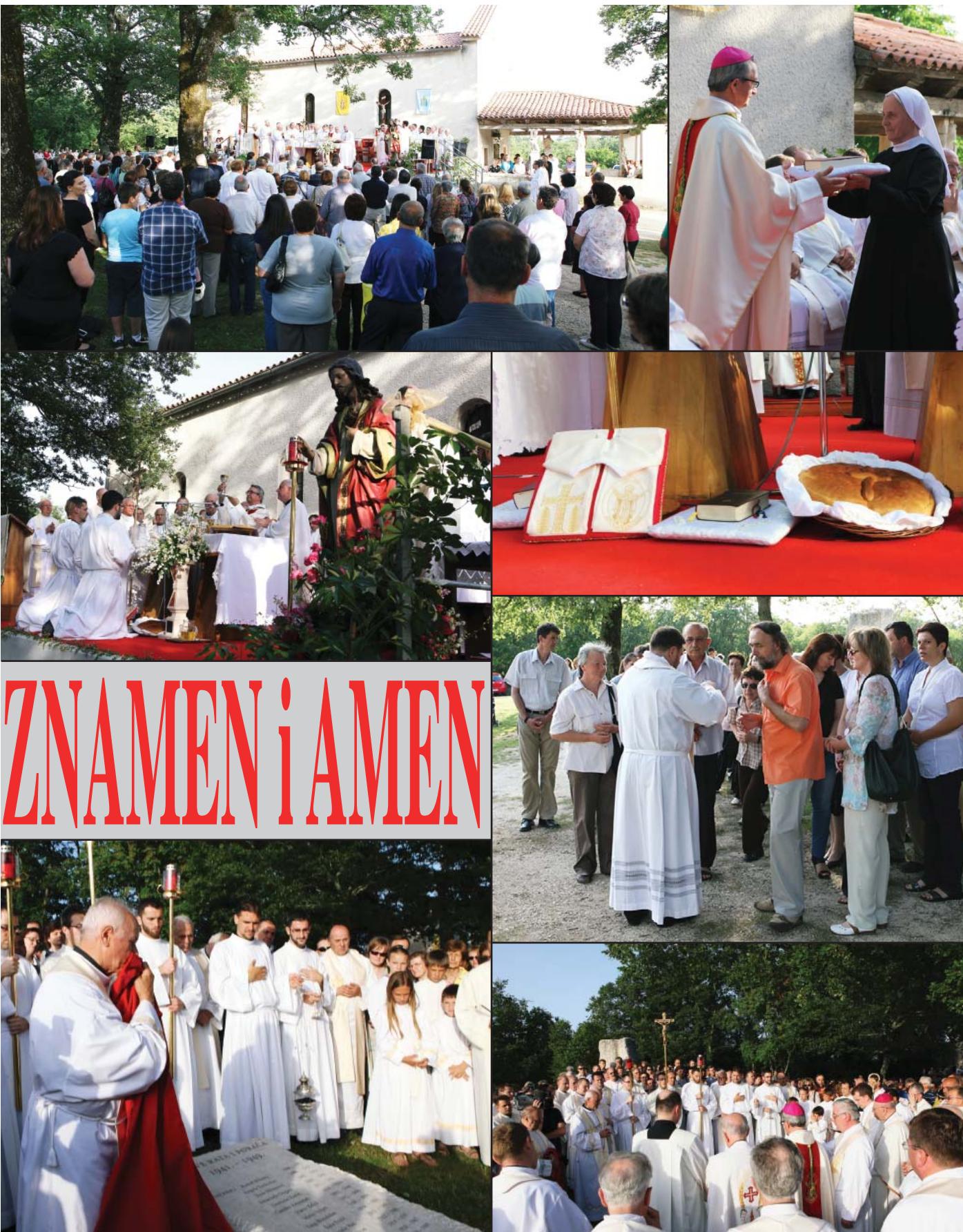
Svečano misno slavlje

Na svetkovinu Srca Isusova, 11. lipnja, svećenici i vjernici Porečke i pulske biskupije završetak svećeničke godine proslavili su pred crkvom Sv. Marije Svetomore kod Žminja. Misno slavlje predvodio je biskup mons. Ivan Milovan u koncelebraciji s biskupom u miru mons. Antunom Bogeticem, generalnim vikarom mons. Marijanom Kancijanićem i brojnim svećenicima.

Prikazne darove nosili su na oltar bogoslov Josip Peteh (štolu), bibliju s. Augusta Modrušan (Bibliju), p. Euzebije Knežević (časoslov), te Anica i Bogomil Erman (kruh i vino).

Misno slavlje uveličao je žminjski župni zbor.

Ređenje u pulskoj katedrali

Biskup Ivan Milovan zaređio je za svećenike 5. lipnja u pulskoj katedrali pet novih svećenika: Alenu Žifića, Jeronima Jokića, Vladimira Brizića i Izidora Sekickija iz porečke i pulske biskupije, te Vjekoslava Kovača iz Riječke nadbiskupije. Uz biskupa Milovana koncelebrirali su nadbiskup u miru Ante Jukić i biskup u miru Antun Bogetić, te velik broj svećenika.

Jokić i Sekicki školovali su se u riječkoj Teologiji, a ostala trojica u Biskupskom misijskom sjemeništu Redemptoris Mater u Puli.

Biskup Milovan je u homiliji rekao:

Isus je bio pozvao u svoju službu slabe i grešne ljude, koji su pošli za njim, ali motivi im često nisu bili posve čisti i ispravni. I vas je Isus kao i onda apostole strpljivo poučavao i odgajao, pročišćavao i jačao za služenje, a činio je to po vašim odgojiteljima u sjemeništu, po vašim župnicima i biskupu.

Svečanost su pjevanjem uveličali pjevači župnih zborova pulskih župa pod ravnanjem prof. Danice Benčić, te pjevače neokatolickih zajednica.

Svećeničko ređenje zaključeno je mladomisničkim blagoslovom.

Mladomisnici porečke i

Vladimir BRIZIĆ

”Ti me zavede, o Jahve, i dadoh se zavesti, nadjačao si me i svladao me. (Jr 20,7)

Vladimir Brizić rođen je 1979. godine. Mladu misu imao je u Eufrazijevoj bazilici u Poreču u Župi Uznesenja BDM.

Biskup ga je razriješio službe tajnika i odlazi na postdiplomski studij iz fundamentalne teologije u Zagreb.

Jeronim JOKIĆ

”Hoće li itko za mnom, neka se odrekne samoga sebe, neka danomice uzima križ svoj i neka ide za mnom. (Lk 9,23)

Jeronim Jokić rođen je 1976. godine. Mladu misu imao je u Župi Gospe Snježne u Poljaci(BiH) 25. lipnja.

Biskup ga je imenovao župnim vikarom u župama Buzet, Sovinjak, Črnice, Slum i Brest.

pulske biskupije

Izidor
SEKICKI

99 Dosta ti je moja milost jer snaga se u slabosti usavršuje. (2 kor 12,9)

Izidor Sekicki rođen je 1985.godine. Mladu misu imao je u Župi sv. Roka u Fuškuliu 13. lipnja. Biskup ga je imenovao župnim vikarom Župa Baderna, Sv. Ivan od Šterne i Žbandaj.

Alen
ŽUFIĆ

**99 Ne izabraste vi mene, nego ja izabrah
vas da idete i rod donosite i rod vaš da
ostane te vam Otac dadne što ga god
zaištete u moje ime (Iv 15,16)**

Alen Žufić rođen je 1978. godine. Mladu misu je imao u Župi sv. Ivana Krstitelja u Puli 20. lipnja. Biskup ga je imenovao župnim vikarom u Poreču.

8 SVEĆENIČKA GODINA

**BRANKO ORBANIĆ,
AUTOR SPOMEN
OBILJEŽJA**

Naši stameni svjedoci vjere

Spomen obilježje pokraj crkve Sv. Marije Svetomore u blizini Žminja podignuto je jubilarne 2000. godine kršćanstva u znak sjećanja na sve svjedočke i mučenike vjere naše biskupije od Krista do danas.

Kameni monoliti simboliziraju čvrste svjedočke izrasle iz našeg tla, koji na sebi nose urezani znak vjere. Oni stoje uz svaki naš prolazak i odolijevaju vremenu. One koji su na tom putu mučeni, simboliziraju odlomljeni ostaci kamenog monolita, čiji je put netko silom izmijenio.

Među tim mučenicima nalaze se i svećenici, žrtve rata i porača, koje simbolizira odlomljeni komad stijene što je pao na tlo i duboko se zario u nju, zapravo izgleda kao da niče iz tla, jer je svako umiranje neko novo nicanje. Oni upravo to i svjedoče.

MONS. IVAN MILOVAN, POREČKI I PULSKI BISKUP

Spomen na žrtve nasilja i mržnje

„Spomenik svećenicima i bogoslovima, žrtvama rata i porača, otkrio je zlatomisnik Atilije Krajcar“

Nakon svečanog liturgijskog slavlja što ga je predvodio biskup mons. Ivan Milovan u spomen području u sklopu crkve Majke Božje Stomorice, gdje su postavljeni kameni blokovi s križevima u jubilarnoj, 2000. godini, otkriven je spomenik svećenicima i bogoslovima, žrtvama rata i porača.

Spomenik je otkrio zlatomisnik Atilije Krajcar, svećenik koji je za vladavine komunizma nedužan robijao.

U propovijedi mons. Milovan je rekao:

- Ovo liturgijsko slavlje završetka Svećeničke godine na blagdan Srca Isusova obilježeno je također spomenom na svećenike i bogoslove koji su u najtežem vremenu II. svjetskog rata i porača, na području naše biskupije, nastradali kao žrtve nasilja i mržnje, bezumlja. Među njima su bl. Francesco Bonifacio, sluga Božji Miroslav Bulešić i drugi svjedoci vjere i nevine žrtve. Spominjući ih prisjećamo se riječi kard. Bozanića na obilježavanju 60. obljetnice smrti don Mira Bulešića u Svetvinčentu 2007.: „Za partizanske zločine – za koje još uvijek nitko nije odgovarao – fašistički i nacistički zločini ne bi smjeli biti pokriće. Jer, ovdje su naizmjениčno sve tri protuljudske ideologije činile zločine, iako su najgore odmazde činili oni koji su u određenom trenutku prevladali šireći potom mržnju i netrpeljivost.“ □